

Öfverste V.G. Balck. Kort nr 3 ur Granbergs serie före OS.
Viktor Balck var mannen bakom OS 1912.

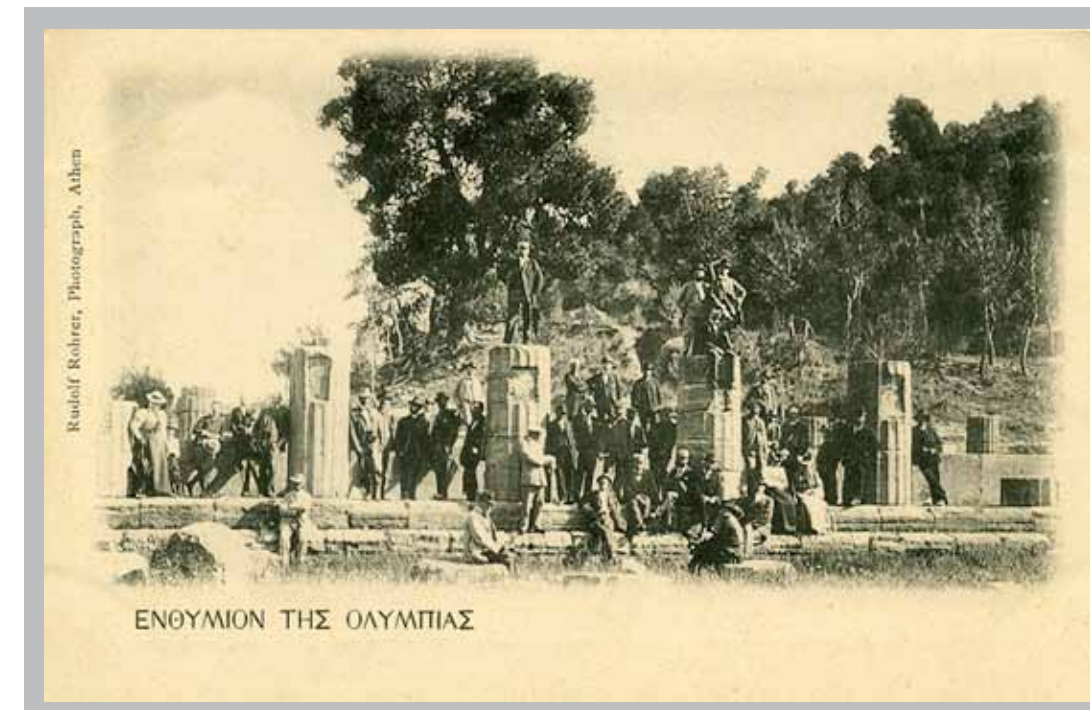
Sverige i OS 1912

Syftet med detta exponat är att med hjälp av i huvudsak vykort och förklarande texter ge en bild av OS i Stockholm 1912 och i huvudsak det svenska deltagandet. Sverige blev också främsta nation med totalt 64 medaljer följt närmast av USA.

Vykorten är till stor del hämtade från de två serier som utgavs av Granbergs Konstindustri-Aktiebolags Förlag i Stockholm. Dessa serier omfattar totalt över 500 kort varav cirka 130 visas här.

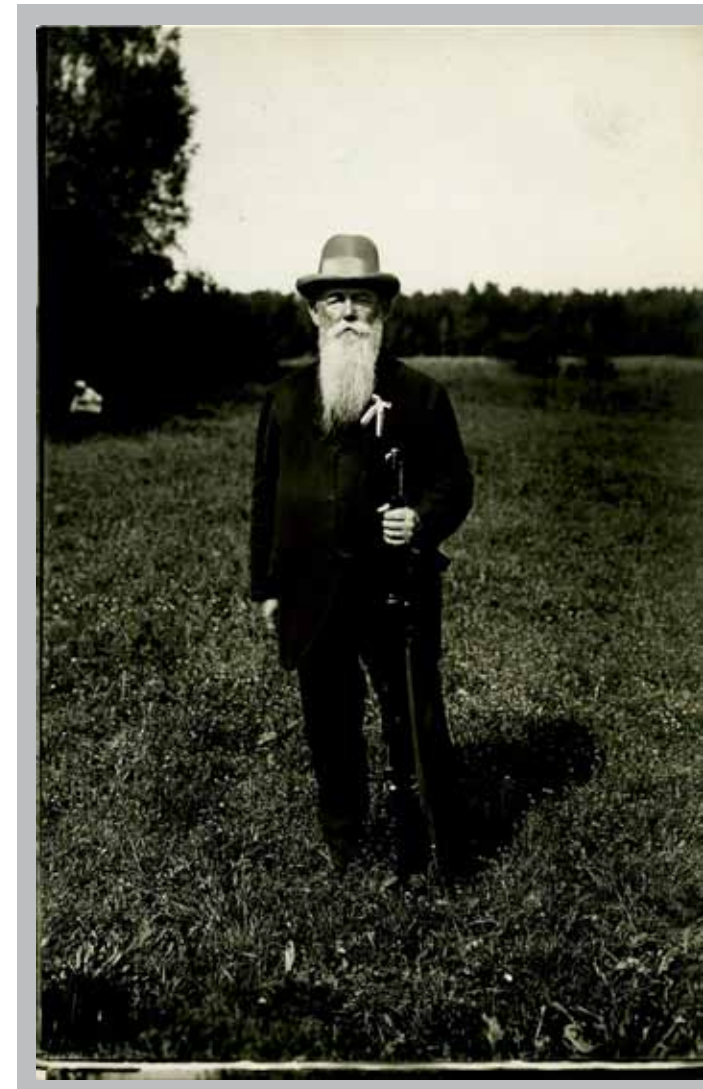
Exponatet är uppdelat enligt följande (sidan inom parentes):

1. Så växte OS fram (1)
2. Stockholm – blivande OS-stad (3)
3. Nordiska Spelen (4)
4. Vykortens befordran (4)
5. Arenorna (5)
6. OS-kort för att ge reklam för spelen (9)
7. Vykort under OS (17)
8. OS i Stockholm – 24 guld och sedan... (32)

Olympia

Vykortet är från ruinerna av Olympia. Att det fanns lite kvar från forna tiders olympiska spel gjorde nog att tanken på moderna spel växte fram. Kortet är från åren kring 1900.

Skytteveteranen Kamrer Swahn. Kort nr 43 ur Granbergs serie under OS.

Svenske hjortskytten Oscar Swahn blev den dittills äldste OS-guldmedaljören (64 år, 257 dagar) genom lagguldet på löpande hjort.

Sorbonne. Grand Amphietheatre

Det var här som Pierre de Coubertin höll sitt tal och där han lade fram förslaget om olympiska spel.

1. Så växte OS fram

Olympiska Spel anordnades i antikens Grekland med start år 776 före Kristus till 393 efter Kristus varefter de förbjöds.

I England arrangerades på 1600-talet något som kan liknas vid OS men upphörde efter cirka 60 år. I Grekland hölls en form av inhemska OS från 1859 och ett tag framöver men blev bara en nationell företeelse som självdog.

Den som tog tag i frågan om OS var Pierre de Coubertin. Han var en fransk baron, pedagog, idrottsledare, författare och tidningsutgivare. Han var huvudtalare vid den franska idrottsunionens femårsjubileum på Sorbonne-universitetet i Paris den 25 november 1892. Här lade han fram sitt förslag om olympiska spel. Han hade trott på motstånd men hans förslag möttes av kraftiga applåder.

Den 23 juni 1894 hölls den första olympiska kongressen i Paris under Pierre de Coubertins ledning. Sex andra män från lika många länder var med. En av dem var Viktor Balck från Sverige, som till och med redan då föreslog OS i Stockholm. Han skulle nå målet senare: Lilla Sverige lyckades som fjärde land få OS och det är anmärkningsvärt.

Παναθηναϊκόν Στάδιον. Athènes. Le Stade.

Stadion Athen

Ett vykort från OS-tävlingarna i Aten, eventuellt 1896

Den 6 april 1896 var det dags för första Olympiska Spelen i modern tid. På plats fanns ungefär 240 idrottsmän och 13–14 nationer – uppgifterna om antalet nationer går i sär.

Stor grekisk hjälte blev Spiridon Louis som kammade hem maratonguldet.

Sverige hade endast en tävlande. Det var Henrik Sjöberg som tävlade i 100 meter, längd, höjd, diskus och gymnastikens hopp.

Bästa placeringen var som fyra i höjd på 1,60 meter.

Det var helt naturligt att Grekland skulle få det första moderna OS 1896. Det blev åtta sporter: cykling, fäktning, gymnastik, tyngdlyftning, skytte, friidrott, simning och brottning. Rodd ställdes in på grund av dåligt väder.

1900 var turen kommen till Paris i Frankrike. Här hamnade OS som en sidodel i en världsutställning och den kom verkligen i skymundan. Precis samma sak var det fyra år senare i St Louis i USA.

1906 firades tio år med OS med ett lyckat extra spel i Grekland.

Bois de Vincennes — Velodrome Municipal, piste et Tribunes Sud

Vincennes med södra huvudläktaren

Detta kort är frankerat och stämplat 1905. Vid OS 1900 avgjordes cyklingen på den helt nya velodromen i Vincennes.

Ernst Fast (1881–1959) var uppvuxen i Husby-Ärlinghundra i Stockholm och tog Sveriges första OS-medalj. Det skedde 1900 i Paris. Ernst var långdistanslöpare och det var i maraton han tog brons.

Han tävlade för Sundbybergs IK och senare för Stockholms SK. Någon medalj fick Ernst aldrig då han hade lämnat tävlingsområdet när det skulle delas ut priser. Det var för övrigt inte medaljer vid detta OS utan priserna bestod av porslinsvaser.

WASHINGTON UNIVERSITY ST. LOUIS, MO.

Washington University, St. Louis

Ett ofrankerat vykort från omkring 1902 från det område där OS hölls 1904. Det finns inga kända vykort från själva tävlingarna som hölls på universitetsområdet.

1908 skulle Rom ha arrangerat men det blev i stället London.

Det var vid detta OS 1908 som Pierre de Coubertin yttrade orden att det viktigaste inte är att segra utan att delta. Fast han lånade detta av en biskop som några dagar tidigare hade sagt just så.

1912 var det så tänkt att spelen skulle gå till Berlin, men det kom annat emellan. Det blev i stället Sverige med Stockholm som fick äran att arrangera.

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 1906. ΠΑΛΗ Αθ'ènes Le STADE Jeux Olympiques 1906. Lutte

OS-stadion i Athen 1906

Ett ofrankerat vykort där man ser en brottningsmatch. USA blev bästa nation i OS 1896 med 11 guld, 7 silver och 2 brons. Grekland kom tvåa och Tyskland trea.

Olympiska Spelen i London. Gångtäflan å 3500 m. Engelsmannen Webb leder.

Olympiska Spelen i London, Gångtäflan å 3500 m. Engelsmannen Webb leder

Ett svenskt reklamkort för OS 1908, skrivet men ofrankerat. Svensken Einar Rothman blev sju. Sverige blev tredje bästa nation i OS 1908 med 8 guld, 6 silver och 11 brons.

Stockholm. Strandvägen.

Efter 1905 var det svenska flaggor för hela slanten. Unionen med Norge var ett minne blott och nu frodades nationalismen. Till och med det gamla rysshatet fick luft under vingarna efter Sven Hedins och andras varningssignaler. Militären hade en viktig roll i det svenska samhället och det blev en ökad vilja att satsa ännu mer på försvaret.

Stockholm var med svenska mått en stor stad och nu ville man visa omvärlden att Sverige var att räkna med. Det fanns annars stora problem i landet: man låg efter många andra länder i Europa när det gällde demokratin.

Vyn över Strandvägen svenska flaggor och kungakrona visade att det fanns en stolthet. Några år efter fotograferingen av denna vy blev det också OS, och inte alls långt från vyen. En liten bit bort ses Djurgårdsbrunnsviken där det var simning, simhopp och rodd. Lite till vänster bakom husen på Strandvägen låg Idrottsparken som revs för att ge plats åt Stadion. Stockholmare blev stolta över sitt Stadion.

Stockholm. Nya Kungl. Posthuset. Olympic Games of Stockholm 1912

Torben Grut som ritade Stockholms Stadion var även engagerad i samband med tillkomsten av Stockholms Posthus, vilket stod klart 1903. Detta är ett av flera vykort som 1911 försågs med en reklamtext för OS 1912.

Stockholm. Konstakademien. Omkring 1906.

Konstakademiens historia började 1735 i en sal på Stockholms slott och finns sedan 1780 på Fredsgatan 12. Ser man på denna institutionen så kändes nog Stockholm som en storstad åren före OS.

2. Stockholm – blivande OS-stad

Att Sverige skulle få OS var på ett sätt oväntat, på ett sätt inte. I samband med unionsupplösningen med Norge 1905 hade Sverige genomgått något av en nationell kris men det kom att bli bättre. Nationalismen växte sig stark och här kom idrotten att bli en beståndsdel.

I Stockholm var det mycket uppåt. Kring 1905 bodde det 325.000 människor i staden och den växte även utanför Tullarna. Söder om Skanstull var det i ändå mest skog och åkrar. Stockholm var väl ingen världsstad men gjorde anspråk på att bli en sådan.

Med Viktor Balck i Internationella Olympiska Kommitén fanns det möjligheter på idrottsfronten.

Två stabila idrottsorganisationer verkade: Centralföreningen för Idrottens Främjande och Svenska Gymnastik- och idrottsförbundet som 1903 blev Sveriges Riksidrottsförbund.

Den svenska ansökan om att få arrangera OS var väl underbyggd och föll IOK i smaken. När tyskarna så backade ur utsågs Stockholm den 28 maj 1909 enhälligt av IOK till att arrangera spelen 1912.

1912 års början var inte så kul: Titanic förliste, August Strindbergs dödskamp och den svåra Malmsslättsolyckan med 22 döda. Det skulle ändå bli en Solskensolympiad i Stockholm.

Djurgårdspromenaden. Stockholm

Omkring 1902. Djurgården spelade då som nu en betydande roll i svenskt idrottsliv och på Skansen intill var det uppbyggda aktiviteter just för OS.

Olympische Spiele in Stockholm 1912. Stockholm. Riksdagshuset.

1911 höll Stadion på att färdigställas och då samlades Internationella Olympiska Kommitén för möte i Stockholm. Befintliga vykort övertrycktes då med reklamtext inför OS 1912.

3. Nordiska Spelen

Det kanske viktigaste argumentet för Stockholm vid valet av OS-stad var vanan att arrangera stora sportevenemang.

Från 1901 hade man genom Viktor Balck arrangerat Nordiska Spelen som var ett mycket stort vinterevenemang som påminde mycket om ett vinter-OS.

Under den dryga vecka spelen pågick sjöd hela Stockholm av aktivitet. Med spelen introducerades sporter som bandy och ishockey för en svensk publik och kom att bli folksporten. Spelen rymde även kulturella inslag och fosterländska manifestationer, mycket typiskt för den tiden.

Nordiska Spelen arrangerades sju gånger i Sverige -01, -05, -09, -13, -17, -22 och -26 samt -03 i Oslo.

Genom spelen hade de svenska idrottsledarna skaffat sig erfarenhet att genomföra ett stort upplagt arrangemang som nu kom väl till pass när Stockholm skulle arrangera sommar-OS.

Noteras kan att Sverige fick erbjuda att också arrangera ett vinter-OS men Viktor Balck tackade nej med rädsla att det skulle äventyra Nordiska Spelen.

De svenska förberedelserna började också tidigt. Direkt efter spelen i London 1908 började Viktor Balck och Clarence von Rosen att planera sommar-OS.

Ofranke-
rade kort
från Nord-
iska spelen
1901, 1905
och 1909

4. Vykortens befordran

Grekerna satsade på OS-frimärken till sitt OS 1896 men i Sverige blev det 16 år senare inga frimärken. En insändarskribent i en dagtidning hade annars föreslagit ett svenskt OS-frimärke. Postens generaldirektör Juhlin gjorde dock tummen med för sådant "geschäft". Däremot togs brevmärken fram med motiv av OS-affischen. Det finns även tre olika stämplat till OS: Sveriges första maskinstämpel med text 29/6–22/7 1912 och två stämplat i tillfälliga postkontor i och kring Stadion: Stockholm Stadion 28/6–27/7 1912 och Stockholm Stadion LBR 28/6–27/7 1912. Alla vykort som befordrades med postverket fick inte med automatik någon av de här stämplaterna utan det berodde ju på vilka brevlådor som användes.

Stockholms maskinstämpel och Stockholm Stadion LBR.

Till OS togs ett reklamärke fram, vilket trycktes med text på 16 olika språk. Motivet var samma som på OS-affischen av Olle Hjortsberg.

Reklamärkena trycktes i 4.782.200 exemplar, mest på engelska: 2.337.600 och minst på kinesiska: 17.500.

Det på kinesiska kom inte att användas i Kina då det "skulle vara ägnadt att sår kinesernas anständighetskänsla". Efter en kompromiss döljdes mannens könsorgan men inte ens det räckte för att blidka kineserna.

5. Arenorna

Arenafrågan var viktig. Östermalms IP var bara några år gammal och man planerade för en upp- rustning och modernisering. Idrottsplatsen invig- des den 30 september 1906, men 1910 slog man alla tankar på en upp- rustning ur hågen.

Man kastade nu blickarna mot Idrottsparken, vil- ket också var naturligt eftersom den arenan ägdes av ett av Centralföreningen närstående bolag. Vik- tor Balck var en av delägarna.

Idrottsparken invigdes den 8 september 1896. Stockholms idrottspark ansågs vara en mönsteran- läggning i sitt slag, och dess anläggande möjlig- gjordes genom att kung Oscar II upplät mark på Norra Djurgården. Anläggningen var uppförd i en lätt festarkitektur som präglade Sveriges äldsta idrottsanläggningar.

Anläggningen omfattade bland annat en grusplan för fotbollspel och friidrott med en cementbana runtom- kring. Cementbanan hade en omkrets på 400 meter, och användes för cykling och löpning.

Vid sidan om Stockholms idrottspark fanns två ten- nisplaner och två större paviljonger, varav Tennispa- viljongen var den östra och inrymde bland annat två täckta tennisplaner med trägolv.

Stockholm. Entréen till Idrottsparken.

Frankering 5 öre 1902. Idrottsparken han inte ens bli 15 år innan den revs för att ge plats åt Stadion.

Idrottsparken, Stockholm

Frankering 5 öre 1907. Odelad baksida = före 1905.

Om Idrottsparken ur Nordisk Familjebok 1910: ...om- fattar idrottsplats för fotbollspel och allmän idrott med däromkring löpande cementbana, hållande 400 meter i omkrets, för velocipedåkning och fotlöpning, två lawn-tennisplaner i det fria samt två större paviljonger, hvaraf den östra, "tennispaviljongen", inrymmer bl.a. två täckta lawn-tennisplaner med trägolf, samt den västra, "skridskopaviljongen", inrymmer bl.a. en större samlingshall.

Stockholm. Idrottsparken

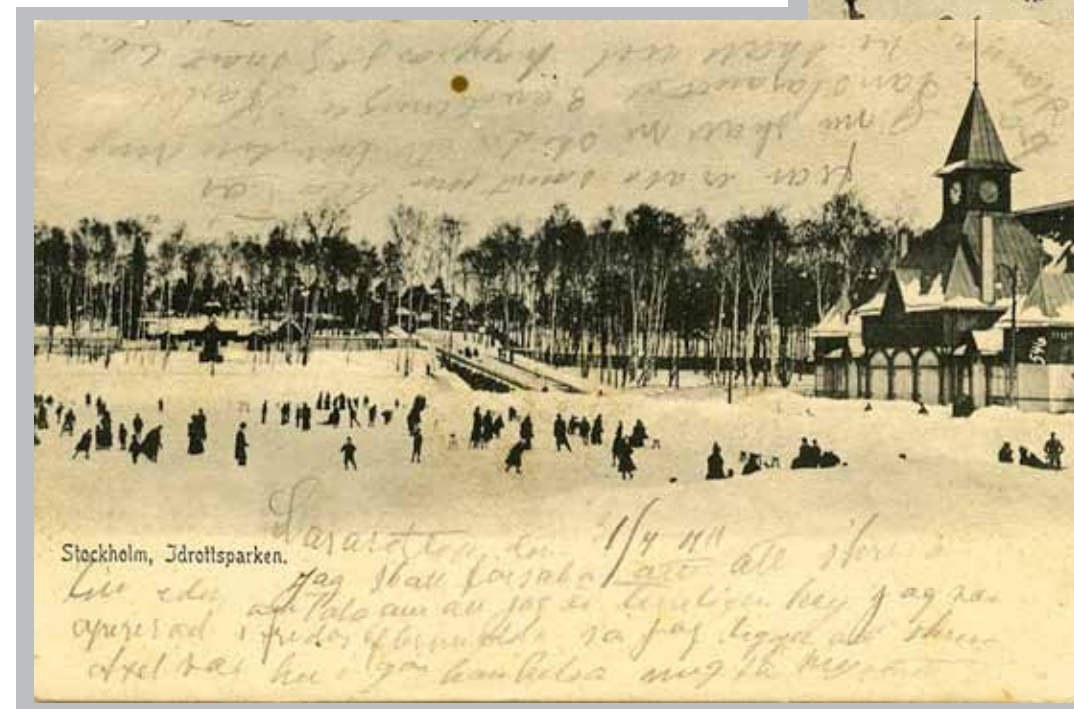
Frankerat 5 öre 4.12.15. Kortet bör vara taget 1905–1910

Ur hävderna: I parkens norra del uppfördes 1906–07 af ett särskildt bolag ridhus med stall och lokaler jämväl för körskola. Stockholms idrottspark anses vara en mönsteranstalt i sitt slag, och dess anläggande, på initiativ hufvudsakligen af öfverste V. G. Balck och öfverstelöjtnanten frih. S. G. Hermelin, möjliggjordes därigenom, att konung Oskar II på gynnsamma villkor upplät mark å Norra Djurgården. Idrottstävlingar och äfven andra större friluftsfester ega året om rum i parken, och vintertiden sättes idrotts- platsen under vatten samt förvandlas till skridskobana, hvarjämte en större kälkbacke anlägges.

Idrottsparken (utan angivelse)

Ofrankerat kort med handskriven text: CI König på Xernia i Idrottsparken 1910. På framsidan tryck i kortet: Wilhelm Lamm Kungl. hoffotograf

Stockholm. Idrottsparken

Frankering 5 öre 1911. Odelad baksida = före 1905. Ridhuset är till höger.

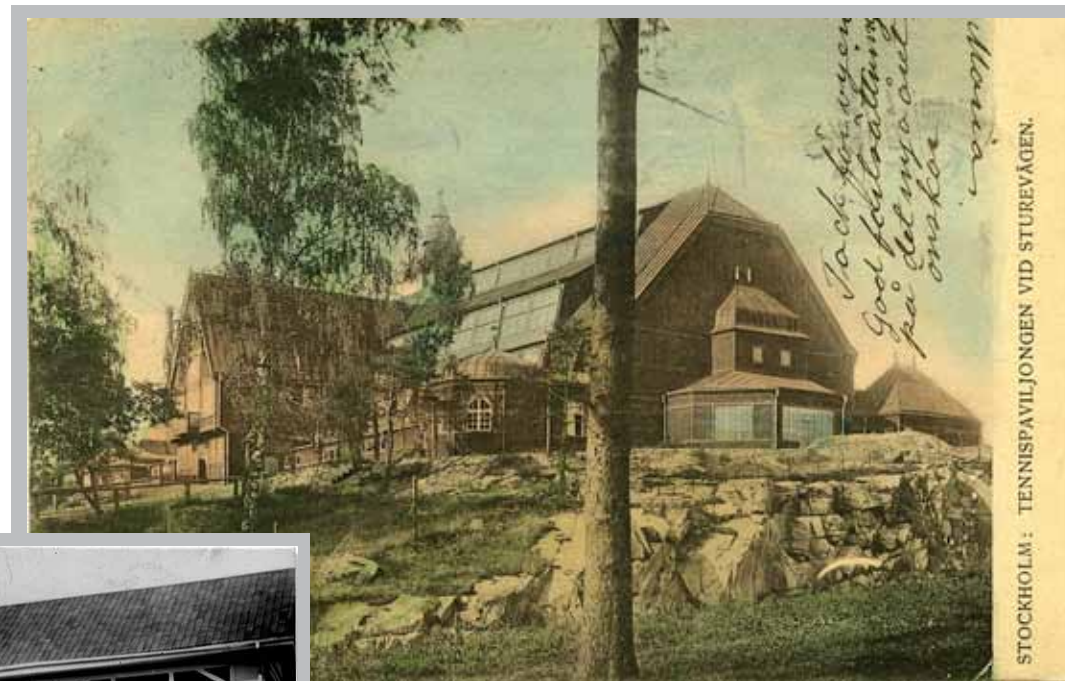
Svea och Göta Gardes Kaserner

Frankering 5 öre 1906

Livgardet alldeles intill Stadion användes en hel del under OS, bland annat i anslutning till hästtävlingarna.

Militären spelade stor roll för idrottens utveckling. Ett exempel är idrottsfesten på Ladugårdsgårde den 21 maj 1882. Den arrangerades av Stockholms garnison och blev en folkfest.

Militärerna tävlade i bland annat 100 meter med eller utan hinder och med eller utan gevär och packning. Ridsporten utvecklades närmast helt och hållet av militären.

Stockholm. Tennisplanen vid Sturevägen

Paviljongen byggdes ursprungligen 1896, samma år som Stockholms idrottspark invigdes på nuvarande Stockholms stadions plats. Vid sidan om Stockholms idrottspark fanns två tennisplaner och två större paviljonger, varav Tennispaviljongen var den östra och inrymde bland annat två täckta tennisplaner med trägolv. Den västra paviljongen kallades "Skridskopaviljongen" och innehöll bland annat en större samlingshall.

Tennispaviljongen monterades ner och flyttades till sin nuvarande plats vid Fiskartorpsvägen.

I november 1910 revs Idrottsparken för att ge plats åt Stockholms Stadion. Från anläggningens tid finns numera enbart Tennispaviljongen kvar, som 1911 flyttades till sin nuvarande plats vid Fiskartorpsvägen 20.

I övrigt gällde det att hitta lämpliga arenor för de olika idrotterna. Skyttet avgjorde på ett par platser och för fotbollens del blev det tre arenor: Tranebergs IP, Råsunda och Stadion.

Fäktningen hölls i tennispaviljongen där det givetvis också var tennis.

Östermalms idrottsplats förbättrades till OS och användes inte minst av OS-deltagarna för träning.

Tretton av OS-grenarna avgjordes vid Kaknäs. Programmet omfattade armégevär, frigevär, miniatyrgevär samt pistol eller revolver. Längsta avståndet var med armégevär då man sköt på 600 meters håll. Pistolskyttet var på 50 meter och det så kallade duellskyttet på 30 meter. Vid duellskyttet sköt man mot ett vridmål som föreställde en militärklädd person i helfigur. Målet syntes i tre sekunder, då skytten avlossade sitt skott. Därefter var målet borta i sju sekunder och kom tillbaka. Fem skott sköts. Grenen finns kvar i dag, men kallas snabbpistol och skjuts mot en icke människoliknande tavla.

Från fotbollsmatchen. Tyskland–Österrike (kort 20)

Den 18 september 1910 invigdes Råsunda Idrottsplats som blev en av tre arenor för fotbollen under OS 1912.

Stockholm från luftballong. (Östermalm)

Korten har odelad baksida varför dateringen kan göras till före 1905.

Idrottsparken ses rakt in och rakt ned från de svarta markeringarna i ramkanterna. Parken revs för att ge plats åt Stockholms Stadion som stod klar till OS 1912 och som än i dag spelar en betydande roll i huvudstadens idrottsliv. Här spelar Djurgårdens IF som efter år 2000 är Sveriges framgångsrikaste fotbollsklubb med tre SM-guld och totalt genom tiderna elva SM-guld.

Från Simtäflingarna, E. Adlertz

Detta är ett kort av okänt förlag som framför allt visar delar av den uppbyggda simstadion på Djurgården.

Parallellt med simbassängens yttersida förlades trampolinen. Den för hopptävlingarna avsedda bassängen var 11 meter bred och 23 meter lång.

Arbetet med att bygga hopptorn och övriga delar av simstadion var mycket omfattande och efter OS fick man plocka ned allt igen.

Hoppen kunde ses i profil och det var mycket publikvänligt. Läktaren hade plats för 2.700 sittande och 1.000 stående.

En av de första uppgifterna för simkommittén blev att finna en plats för simbanan. Åtskilliga platser var på förslag som Saltsjöbaden, viken vid Lindarängen, området vid Mälarstranden ovanför Marieberg och Råsundasjön. Alla fick förkastas på grund av att kommunikationerna inte var bra till någon av dessa.

Återstod gjorde att finna något inne i Stockholm.

Till slut fastnade man för platsen nedanför Laboratoriebacken vid Djurgårdsbrunnsviken. Det var dock inte möjligt att göra ett bestående simstadion här då gatu- och kajarbeten redan hade planerats. Det fick bli ett tillfälligt simstadion.

En vy af den Olympiska roddbanan

Ett kort ur Granbergs serie där man ser roddbanan men det verkar inte vara någon tävling.

Roddtävlingarna ägde rum i Djurgårdsbrunnsviken. En stor träläktare byggdes längs Strandvägskajen från Djurgårdsbron till Torstensongatan. Det blev 5.500 sittplatser.

Tidningsnotis inför OS: ...det s.k. roddstadion vid Strandvägen, vid Torstensongatans mynning, där läktare voro uppförda för 3,500 personer, och dit målet för roddbanan, som i öfrigt löpte genom hela Djurgårdsbrunnsviken, var förlagdt.

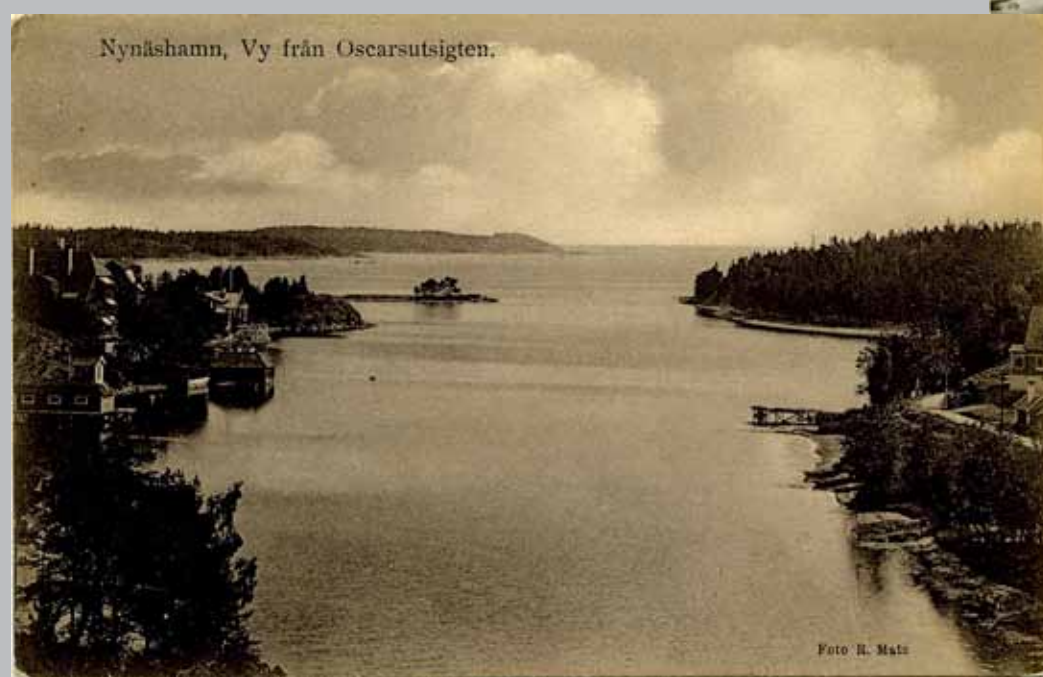

En vattenpolomatch (138)

Från OS men vilka som spelar har inte gått att utröna.

Seglingarna förlades till Nynäshamn. Även dessa tävlingar krävde en hel del extra byggnadsanordningar. Först och främst företogs en ombyggnad av segelsällskapets klubbhus i Sandhamn för expeditionslokaler, toaletter med mera. Båtbryggan öster om klubbhuset förlängdes exempelvis.

I Nynäshamn arrenderades området norr om klubbhuset och inhägnades, större permanent brygga anlades, den fasta bryggan förlängdes provisoriskt med mera.

Nynäshamn. Vy från Oscarsutsigten

En vy skickad 1910. Två år senare var det OS-seglingar en bit ut från viken.

Sandhamn

Sandhamn ungefär vid tiden för OS 1912.

Stadion (utan titel på kortet)

Invigningen av Statdion den 1 juni 1912 med Viktor Balck som talare.

Stadion invigdes den 1 juni 1912 och efter inmarschen sjöng 500 sångare Hör oss Svea och Vårt land. Nationalismen var rådande.

Viktor Balck höll ett storstilat tal. Han inledde med att tala om sin önskan om ökad hälsa och kraft för nationens folk genom idrotten. Han berättade även om Stadions tillkomst.

Kungen invigde därefter officiellt Stadion. Sedan blev det uppvisning i gymnastik och mycket annat. Hela staden sprudlade av liv denna dag. Det var en folkest både i Stadion och utanför.

Torben Grut ville skapa ett svenskt stadion med inspiration från tidig historia, helt enkelt för att få en nationell stämning. Det var något som var förhärskande på den här tiden – åren efter unionsupplösningen med Norge.

Man studerade svensk byggnadstradition från stadsmurar och borgar under medeltiden. Sten och tegel var det första man kom att tänka på. Med detta som utgångspunkt valde man fasad i handslaget tegel och detaljer i råhuggen granit.

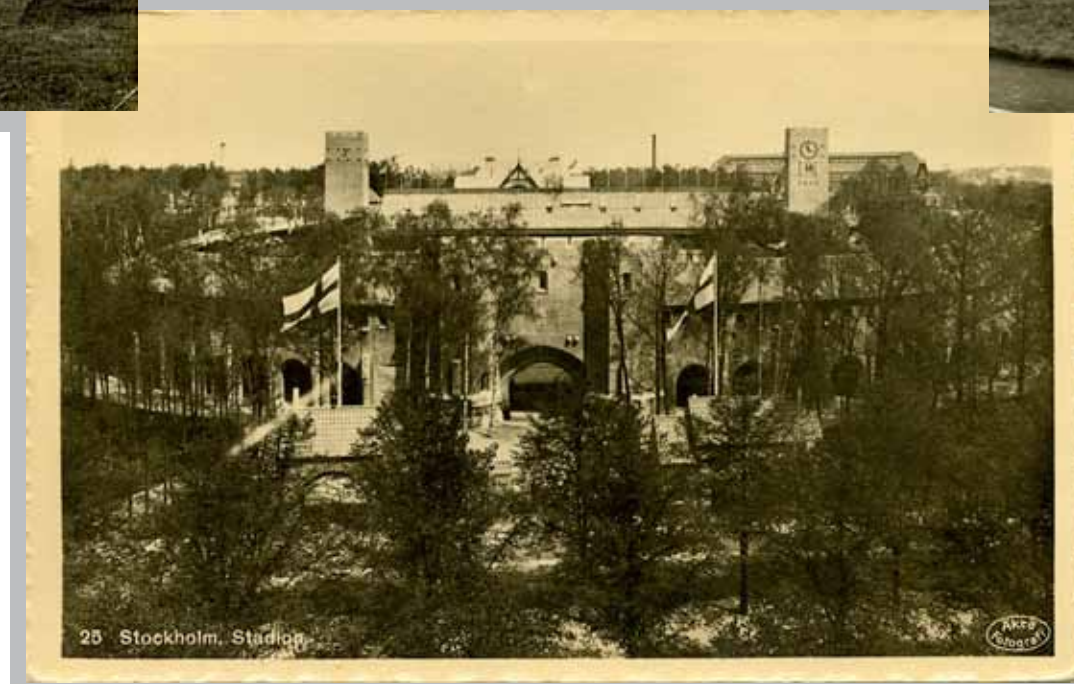
Stadion (utan titel på kortet)

Viktor Balck talar vid invigningen av Statdion den 1 juni 1912.

Ursprungligen hade organisationskommittén tänkt sig ett mer provisoriskt stadion på Östermalms idrottsplats, vilken efter spelen skulle nedmonteras. Dessa tankar övergavs.

Stockholms Stadion är ett underbart byggnadsverk. Murarna är uppförda i rött målartegel och i fasaderna har Helsingborgs handslagna tegel använts.

Slutnotan för Stadion stannade vid knappt 1,2 miljoner kronor och det var för 1912 en mycket stor summa.

Stockholm. Stadion.

Stadion kom att bli en av huvudstadens vackraste skapelser och är bland annat hemvist för Stockholms Stolthet, alltså Djurgårdens IF, dock endast till och med 2012.

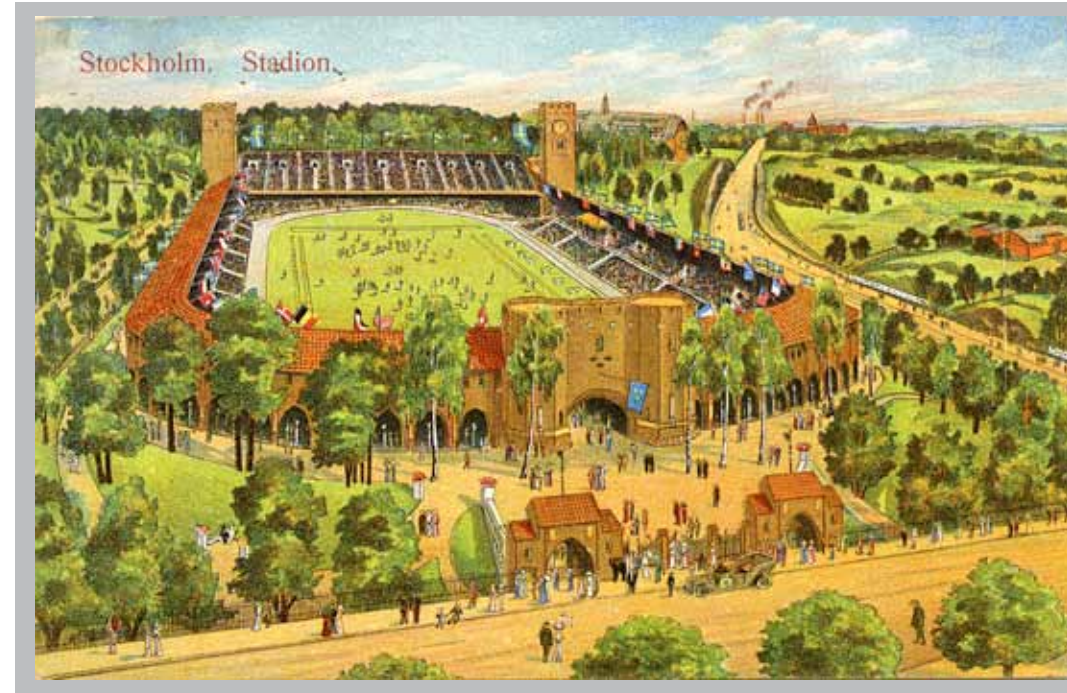
Det har skapats många oföglömliga ögonblick på Stadion som:

1912: Anders Ahlgren och Ivar Böhling brottades i över 9 timmar utan att matchen blev avgjord. **1942:** Gunder Hägg satte flera världsrekord i löpning. **1972:** Ricky Bruch satte världsrekord i diskus – 68,40 meter. **1975:** Anders Gärderud satte världsrekord på 3000 m hinder, tid:8.09,8 **1987:** Patrik Sjöbergs världsrekord i höjdhopp med 2,42 meter.

Stockholm Marathon och DN-galan är årliga arrangemang. Stadion användes för första gången **1987** till en **popkonsert** när Eurythmics gästade Stockholm. Senare har Rolling Stones, Bruce Springsteen och Luciano Pavarotti med flera haft konsert här.

Stockholm. Stadion (teckning från troligen 1912)

Stockholm. Stadion (teckning från troligen 1912)

6. OS-kort för att ge reklam för spelen

Granbergs Konstindustri Aktiebolag i Stockholm var känt för sina vykort och före OS gav man ut en serie på 87 kort men kort nummer 42 är okänt. Vykortsexperten Göran Heijtz berättar att den första vykortserien enligt en notis i Dagens Nyheter gavs ut i slutet av mars 1912. Tidigast kända avstämpling är 6 april. Korten med nummer 1–79 utgavs troligen samtidigt. Av ett reklamvykort framgår att kort 80–86 gavs ut den 4 maj. Kort 87 tillkom senare då det avbildar folk på Stadion som invigdes den 1 juni.

STOCKHOLM.
Riddarholmen.
Riddarholmsinsel. The isle of Riddarholmen. L'île de Riddarholmen.

Riddarholmen (31)

Riddarholmen är en ö i Mälaren, Stockholms till ytans minsta stadsdel. Här jobbar många människor men invånarantalet uppgår endast till en enda. Det öppna vattnet har varit och är viktigt för Stockholm. Så var det även 1912. För att ta sig till OS i Stockholm 1912 var det tåg eller ångbåt som gällde. För USA-truppen tog båtresan 16 långa dygn – tur att det fanns löparbana ombord.

Glada hurrarop, strålande sol och ivriga vinkningar mötte ångfartyget "Finland" när det la till vid Stadsgårdskajen den 30 juni 1912. Ombord fanns den amerikanska olympiatruppen på 94 man. Hela Sveriges olympiatrupp (med den svenske OS-tränaren Hjertberg och hans "gossar", som Aftonbladet uttryckte det dagen efter i en artikel) och många hundra stockholmare välkomnade dem.

STOCKHOLM. Utsikt från Katarinahissen.
Totalansicht vom Katharinenelevator. Total view from the Katharina-Elevator.
Vue générale de l'ascenseur de Cathérine.

Utsikt från Katarinahissen (36)

Ingenjör Knut Lindmark fick tillstånd att bygga en hiss och en gångbro mellan Stadsgården och Mosebacke torg; för att underlätta för människor att ta sig fram på denna kuperade del av Södermalm. Invigningen skedde den 19 mars 1883 och utsikten var bedårande. En ny hiss togs i bruk 1936 men hissen är sedan 2010 ur drift på grund av brister i driftsäkerhet och konstruktion.

STOCKHOLM.
Kungsträdgården.
Königsgarten. Jardin royal. Kingspark.

Kungsträdgården (35)

Kungsträdgården var från en början en trädgård för den kungliga familjen och då inte upplåten för allmänheten.

Här presenteras en liten uppdelning där man kan se cirka hälften av de utgivna vykorterna enligt följande:

6.A Stockholmsvyer (denna sida)

6.B Organisationskommittén och Stadion

6.C Idrottsmän –karikatyrer

6.D Idrottsmän – från fotografier

6.E Priser och medaljer

STOCKHOLM. Vasabron och Riksbanken.
Wasabrücke und Reichsbanksgebäude. Vasa-Bridge and Royal Bank Building.
Pont de Vasa et Banque d'État.

Vasabron och Riksbanken (32)

Vasabron förbinder Normalm med Gamla stan och stod klar 1878. Året före OS ersattes de ursprungliga gaslyktorna av de nuvarande, som är formgivna i jugendstil.

Riksbanken har nu flyttat till annan plats och den gamla byggnaden är i dag en del av Riksdagshuset.

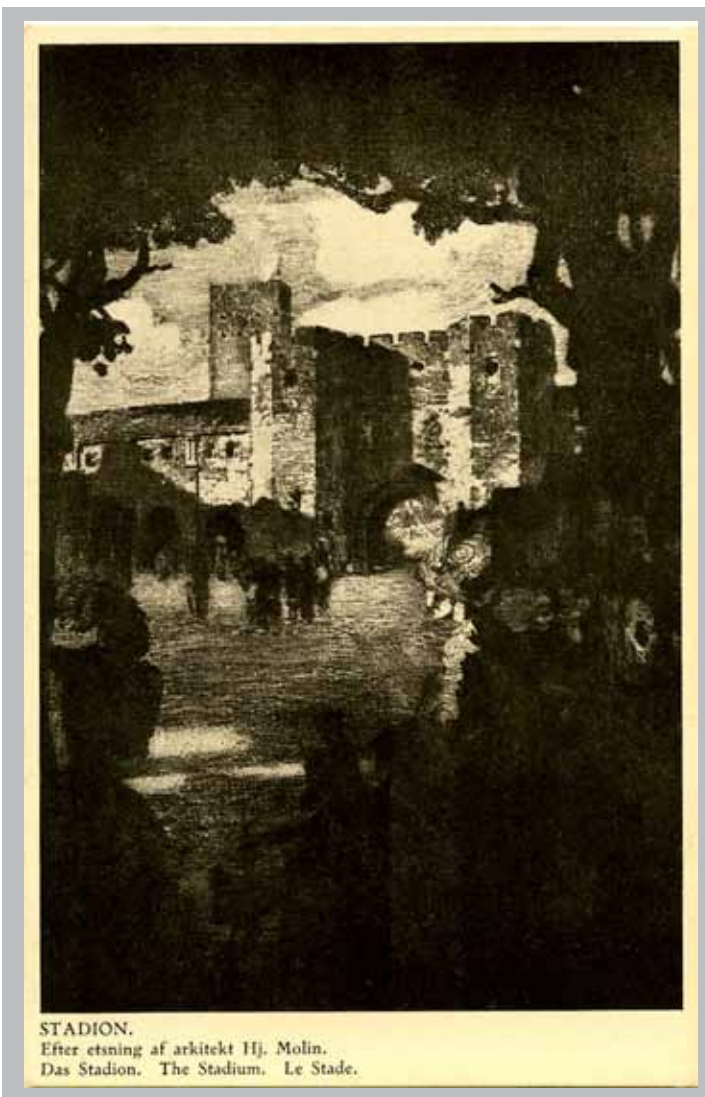
STOCKHOLM.
Djurgårdsbron.
Tiergarten-Brücke. Djurgården-Bridge. Pont de Djurgården.

Djurgårdsbron (38)

Det lär ha funnits en bro strax öster om nuvarande Djurgårdsbrons placering så tidigt som på 1620-talet. Det finns belägg för att en bro byggdes på denna plats 1661 och på en karta från 1696 finns bron markerad för första gången.

Bron är en fortsättning av Narvavägen på Östermalm ut på ön Djurgården och den stod klar till Stockholmsutställningen 1897.

Här vid Djurgårdsbron var det faktiskt OS-aktiviteter 1912 eller snarare under. Roddtävlingarna gick här och bara ett stycke ifrån fanns ett uppbyggt simstadion.

STADION (41)
Hjalmar Molin var svensk grafiker och bildkonstnär, född 1868, död 1954.

OLYMPISKA SPELENS ORGANISATIONSKOMMITTÉ (4)
13 gentlemän och trots antalet blev det tur med det mesta under OS i Stockholm 1912.

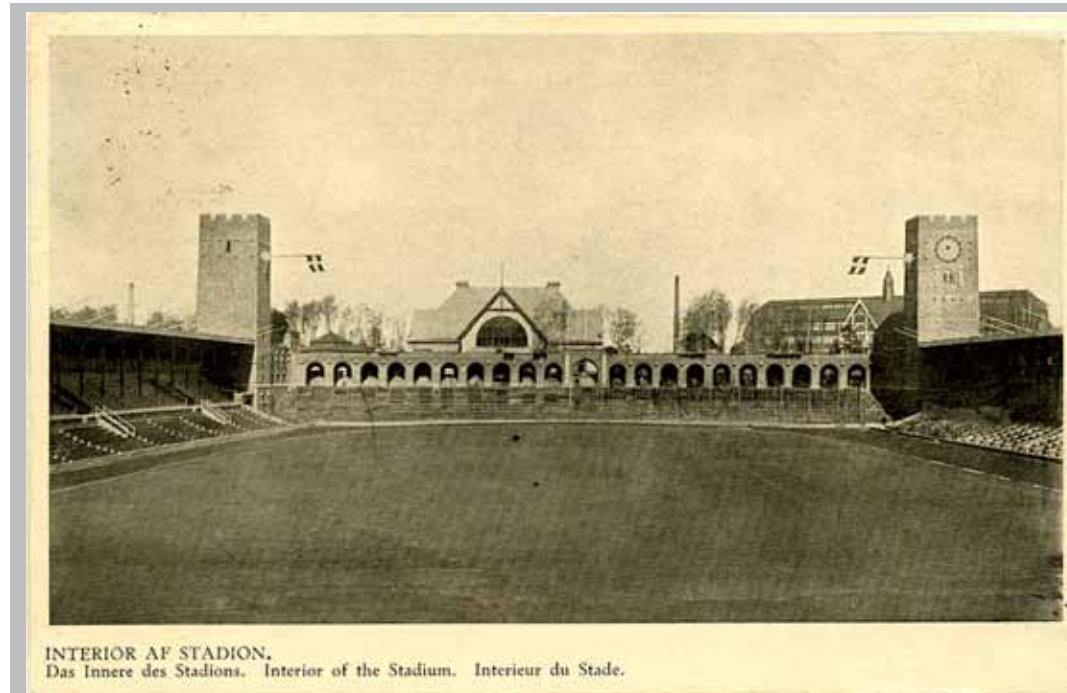
STADION (82)
Under sina studieresor hade Torben Grut studerat åtskilliga idrottsanläggningar ute i Europa och där fått viktiga impulser.

6.B Organisationskommittén och Stadion

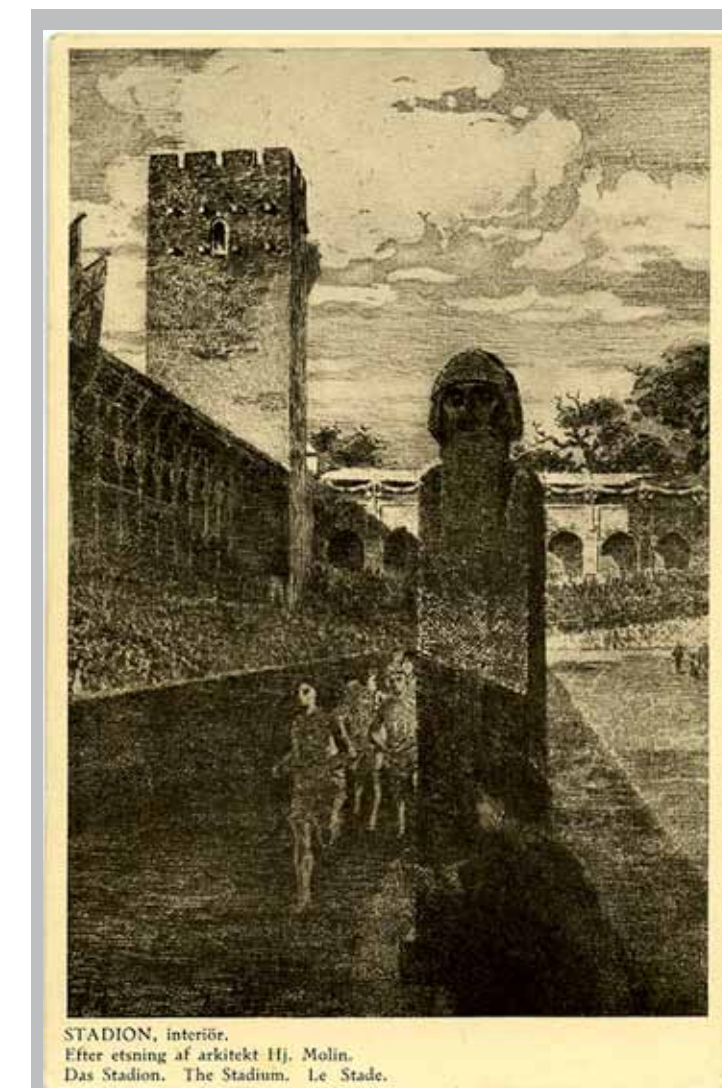
Arkitekten Torben Grut (1871–1945) ritade Stockholms Stadion som kunde invigas den 1 juni 1912. Slutsumman för olympiastadion blev 1.187.880 kronor mot beräknade 820.000 kronor. Torben var född i Danmark men kom i unga år till Tun i Västergötland. Efter studenten läste han vidare till arkitekt. Han var svensk mästare i tennis 1896–1897 och dansk IOK-ledamot 1906–1912. Sonen Wille Grut tog 1948 OS-guld för Sverige i modern femkamp.

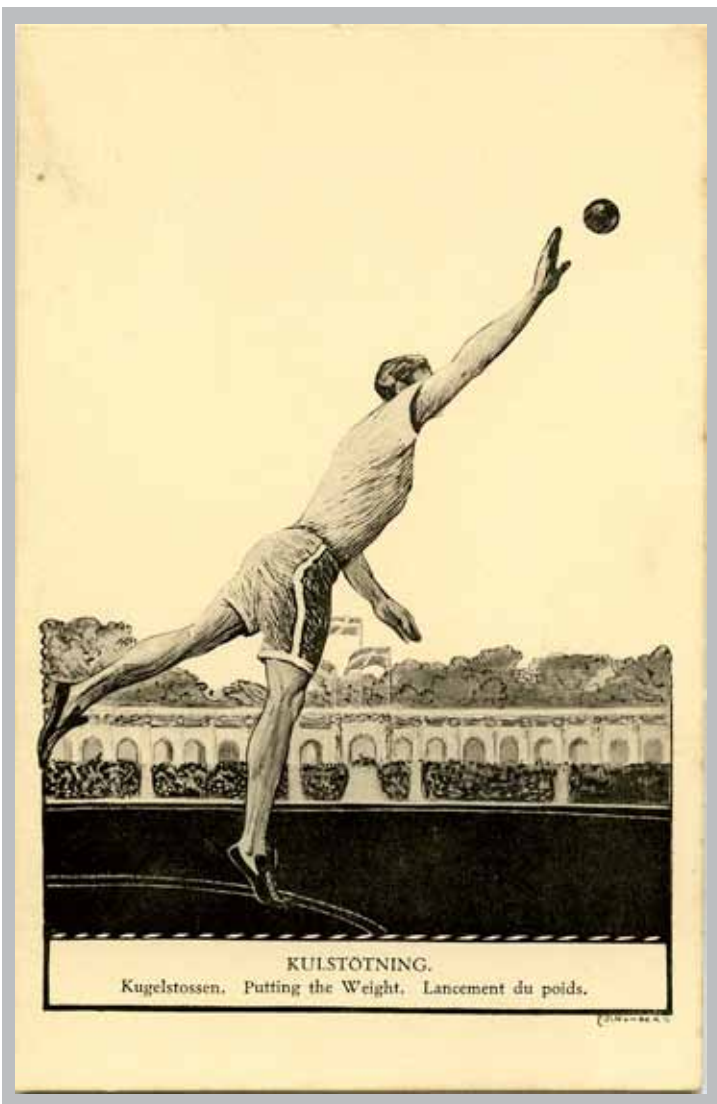
STADION (80)
Torben Grut ville i Stockholm bygga en idrottsanläggning som var funktionell, både för åskådare och tävlande. Dessutom ville han skapa en vacker byggnad i en nationell svensk stil.

INTERIÖR AF STADION (83)
Torben Grut hade inspirerats av medeltida arkitektur. Han ansågs ha byggt ett nationalmonument som framgångsrikt kombinerade idrottlig verksamhet med estetisk interiör och exteriör.

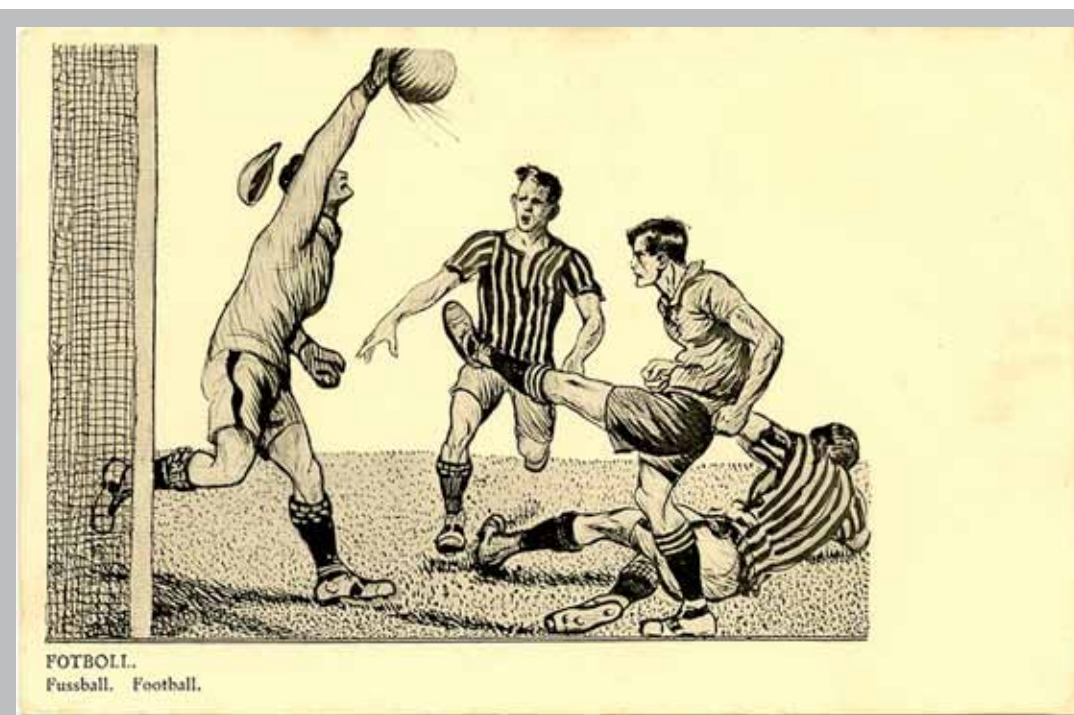

STADION, interiör. (40)
Hjalmar Molin studerade vid Tekniska skolan och Konstakademien i Stockholm

KULSTÖTNING (18)

Vid OS 1912 var det två grenar i kulstötning: Mc Donald, USA, vann i bästa hand och landsmannen Rose med höger och vänster hand.

FOTBOLL (7)

Den 29 juni startade fotbollsturneringen under OS, vilken kom att avgöras på tre arenor.

LAWN TENNIS (12)

Tennis kom att bli den första grenen i OS 1912. Inomhustävlingarna startade redan den 5 maj.

6.C Idrottsmän –karikatyrrer

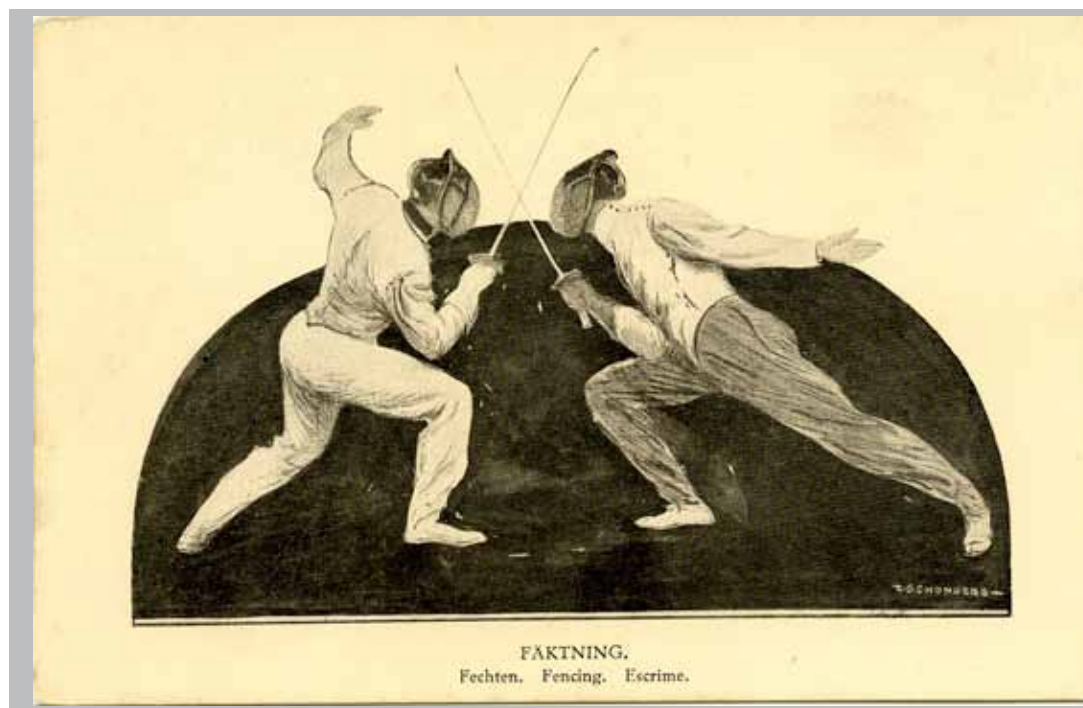
Torsten Schonberg (1882–1970) var svensk tecknare och bildkonstnär. Schonbergs förmåga att fånga det karakteristiska kom särskilt till uttryck i karikatyrrer och skämtbilder. Han gjorde tidigt tecknade idrottsreportage som gavs ut i album åren 1907–1915.

Karikatyrrer var mycket vanliga i pressen för 100 år sedan och förekommer än i dag, om än i mindre omfattning. Då som nu kan det bli stor uppmärksamhet, exempelvis år 2005 med de så kallade Muhammedbilderna i Jyllands-Posten. De senare kan dock mer kallas nidbilder än karikatyrrer som Torsten Schonberg och många med honom åstadkom.

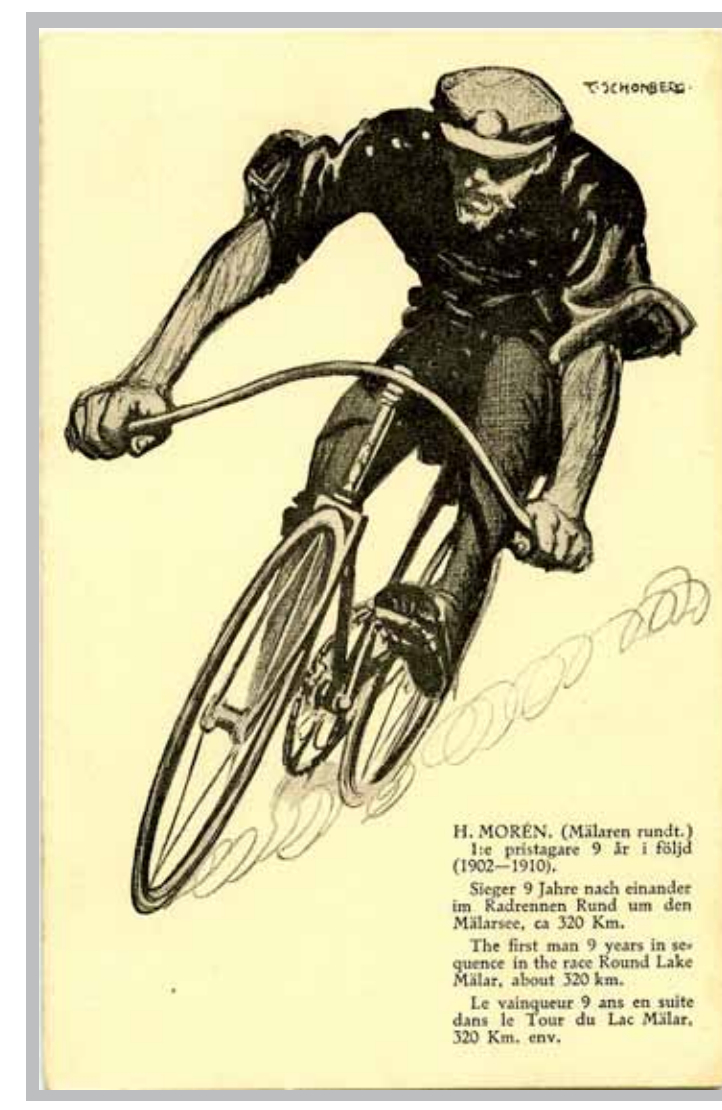
VATTENPOLO (26)

Sverige var faktiskt en världsnation i vattenpolo i början av 1900-talet men numera är Sverige långt ifrån världsklass.

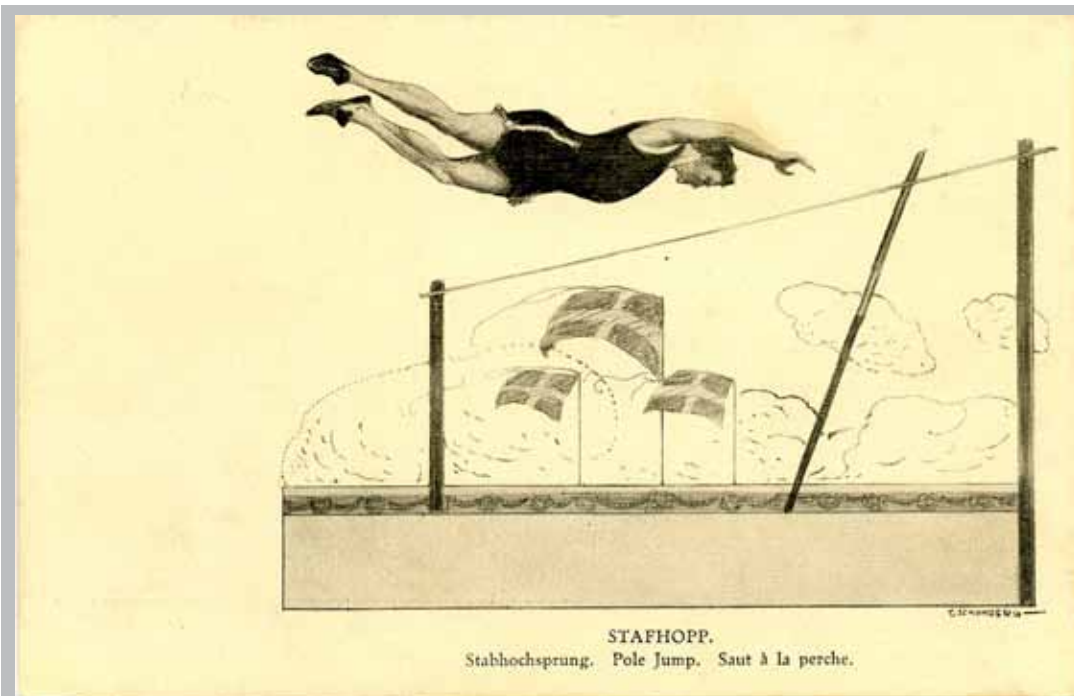
FÄKTNING (8)

Fäktning har varit en OS-gren från starten 1896. För kvinnor blev det en OS-gren först 1924. Man tävlar i florett, värja eller sabel.

H. MORÉN (24)

Henrik Morén var ett stort svenskt OS-hopp men kom "bara" på plats 15. Hans sonson Mika Morén har också varit cyklist och har i dag cykelaffär i Huddinge.

STAFHOPP (14)

Så här kan man beskriva grenen: Stavhopp är en gren som ingår i friidrott, där man med hjälp av en stav ska ta sig över en ribba som ligger på en så hög höjd som möjligt.

Stavhopp har funnits mycket länge men det har varit i lite olika varianter, där man har hoppat både på höjden och längden. Stavhopp fanns inte med i de gamla grekiska olympiska spelen. Den har sitt ursprung i Tyskland kring 1850 och i engelska mästerskapen från 1866. Då var rekordhöjden 3.05. Den har varit manlig OS-gren från 1896, men kvinnlig först från 2000.

Vid OS 1912 var USA stor favorit. Harry Babcock vann guld på 3,95 m och Marc Wright och Frank Nelson delade på silver. Ett misstag begicks då även brons utdelades – trots en guldmedalj till segraren och silvermedaljer till de båda på andra plats. En av dem var svensken Bertil Ugglå.

MARATHONLOPPET (11)

Kennedy Kane McArthur, Sydafrika, vann maraton vid OS 1912. Efteråt blev japanen Shizo Kanaguri, som försvann mitt i loppet känd. Han återkom till Sverige och fullbordade distansen 54 år, åtta månader, sex dagar, åtta timmar, 32 minuter och 20,3 sekunder senare.

Torsten Schonberg tecknade även affischer, bokomslag och frimärksserier (1938–1945).

Han tävlade om OS-affischen men hans bidrag vann inte.

Så här skrev man om Torsten Schonberg i samband med att han gav ut en bok 1914.

”Sportteckningens obesträtt främste konstnär. Med Schonbergs charmanta ”på kornet tagna” teckningar ångrar ingen bekantskapen och ingen det minsta sportintresserad försummar den.

För alla vänner av svenskt skämtlynne äro de omistliga och de äro belysande för sportens och de utövande idrottsmännens stora popularitet.”

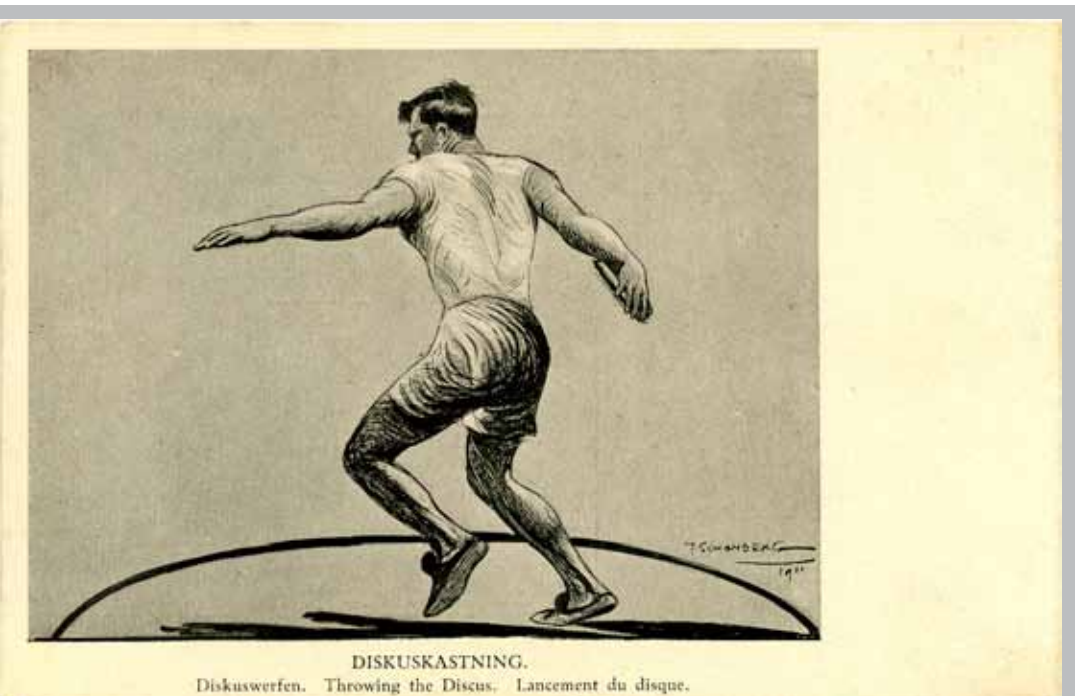
MARATHONLOPPET (17)

Marathon är nog den OS-gren man allra mest förknippar med Grekland och den mest prestigefyllda distansen.

Maratonloppet 1912 var OS mest uppmärksammade tävling. Det var enda dagen då Stadion var helt fullsatt med 22.000 personer. Enligt den officiella redogörelsen för OS kantades OS-banan av tiotusentals personer. 100 poliser och 300 militärer var utplacerade längs banan och såg till att den hölls ren från bilar.

Exakt 100 år senare, den 14 juli 2012, arrangeras ett jubileumsmaraton, som blir centralt i firandet av OS i Stockholm 100 år.

Banan kommer att ha nästan exakt samma sträckning som 1912. I nuvarande Sollentuna centrum där löparna sprang 1912, finns i dag ingen väg. Arrangörerna planerar att dra banan närmare järnvägen. Starten sker – som 1912 – framför kungliga läktaren. Löparna springer därefter ungefär 350 meter inne i Stadion och ut genom den så kallade Maratonporten mot Valhallavägen. Från Valhallavägen går banan på Drottning Kristinas väg, förbi Tekniska Högskolan, under järnvägen vid Albano, förbi Ålkistan, Bergshamra. Ulriksdal, Järva Krog, Silverdal, Helenelund, Tureberg, Sollentuna centrum, Edsbacka krog, Norrvikens IP och via Norrvikenleden till vändpunkten vid Sollentuna kyrka. På hemvägen går banan först längs den gamla riks 13 och sedan samma väg tillbaka.

DISKUSKASTNING (15)

Diskus kom med på OS-programmet redan 1896. För damer kom diskus med 1928. Den grekiska antikens diskus (grekiska δίσκος, skiva) kunde vara gjord i sten eller brons och var i regel betydligt större och tyngre än dagens sportversion. Ingen standard fanns, bara tanken om att alla i en tävling skulle använda likadana skivor. Dessa kastades med stor sannolikhet också med den annan teknik. Som vapen hade skivan slipade kanter men den är även från antiken framför allt känd som ett tävlingsredskap.

Vid OS på Stadion kastade man diskus och slägg från tillfälliga ringar på bortre långsidan i riktning mot Lidingövägsläktaren.

Lite speciellt under OS i Stockholm var att man hade de då så typiska delgrenarna: diskus med bästa hand och diskus sammanlagt. Det var i Lings banor att man skulle vara vältränad i båda händerna. I bästa hand var de bästa svenskarna åtta och tia, sammanlagt däremot trea och fyra, vilket visar på hur viktigt det ansågs i Sverige med mångsidig träning.

LINDBERG »RUSHAR» (30)

Troligtvis är det Knut ”Knatten” Lindberg som ses på denna karikatyr.

B. G:SON UGGLA, STOCKHOLM.
Svensk mästare i stafhopp.
Stabhochsprung. Pole Jump. Saut à la perche.

B. G:SON UGGLA, STOCKHOLM. Svensk mästare i stafhopp. (50)

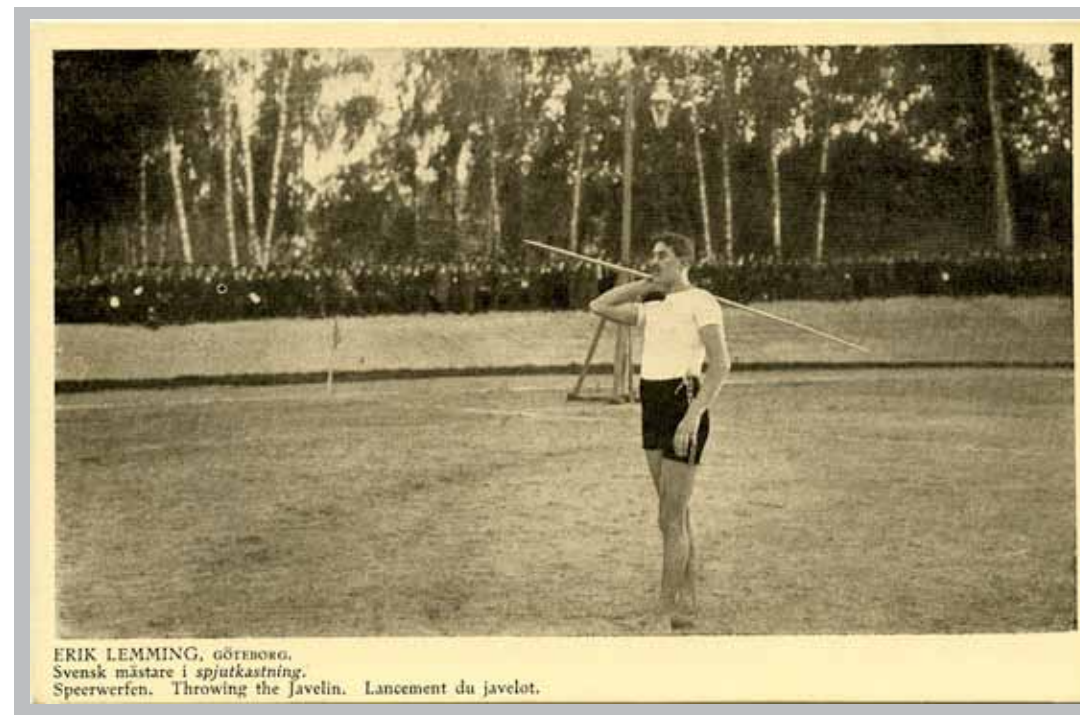
Bertil Ugglå var en stor svensk olympier 1912, 1920, 1924 och 1928 i friidrott, fäktning och modern femkamp.

SIGGE JACOBSSON. Vår bästa Marathonlöpare.
Marathonlauf. Marathon Race. Course de Marathon.

SIGGE JACOBSSON. Vår bästa Marathonlöpare. (52)

Sigfrid "Sigge" Jacobsson var född i Finland men svensk medborgare. Han kom sexa på Marathon vid OS 1912. Det var en stor svensk besvikelse då han tillhörde guldfavoriterna.

ERIK LEMMING, GÖTEBORG.
Svensk mästare i spjutkastning.
Speerwerfen. Throwing the Javelin. Lancement du javelot.

ERIK LEMMING, GÖTEBORG. Svensk mästare i spjutkastning. (47)

Eric Lemming var ett stort svensk spjuthopp och han infriade förväntningarna med guld.

6.D Idrottsmän – från fotografier

Friidrott fanns med redan vid de olympiska spelen under antiken. I löpning sprang man då en stadium – 180 meter. Mångkampen var också en tidig gren och den bestod av diskuskastning, längdhopp, spjutkastning, löpning och brottning. På 1800-talet började den fria idrotten slå igenom och i Storbritannien blev den en tävlingsidrott kring 1850.

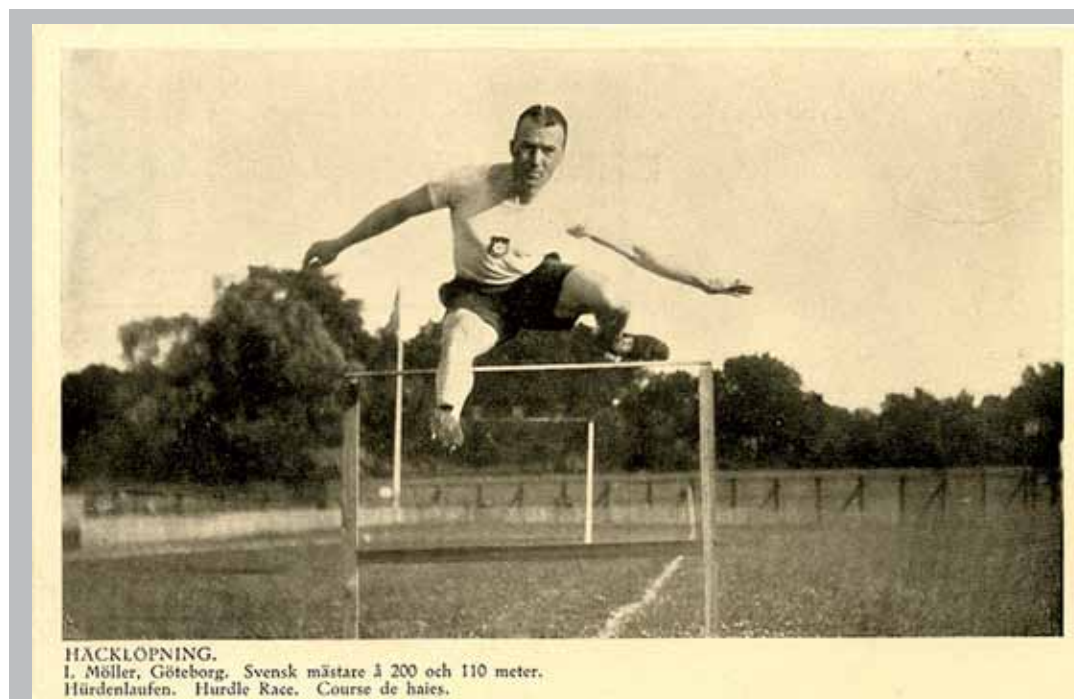
Inför OS 1912 kretsade det mycket kring den allmänna idrotten – alltså friidrott.

TURE PERSSON, MALMÖ
vinner 200 meter.
Laufen 200 Meter. 200 metres flat. Course plate de 200 metres.

TURE PERSSON, MALMÖ vinner 200 meter. (71)

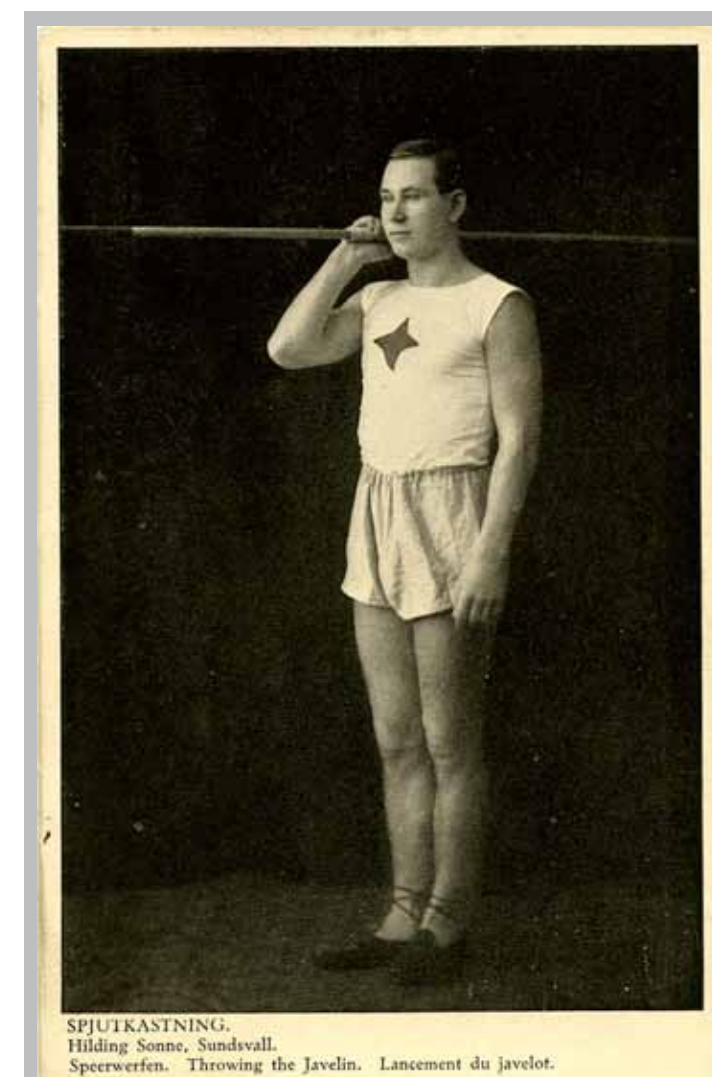
Ture Persson var svensk mästare på 200 meter men i OS räckte han inte till. Han blev fyra i en av de sex semifinalerna och missade därmed finalen.

HÄCKLÖPNING.
I. Möller, Göteborg. Svensk mästare å 200 och 110 meter.
Hürdenlaufen. Hurdle Race. Course de haies.

HÄCKLÖPNING. I. Möller, Göteborg. Svensk mästare å 200 och 110 meter. (69)

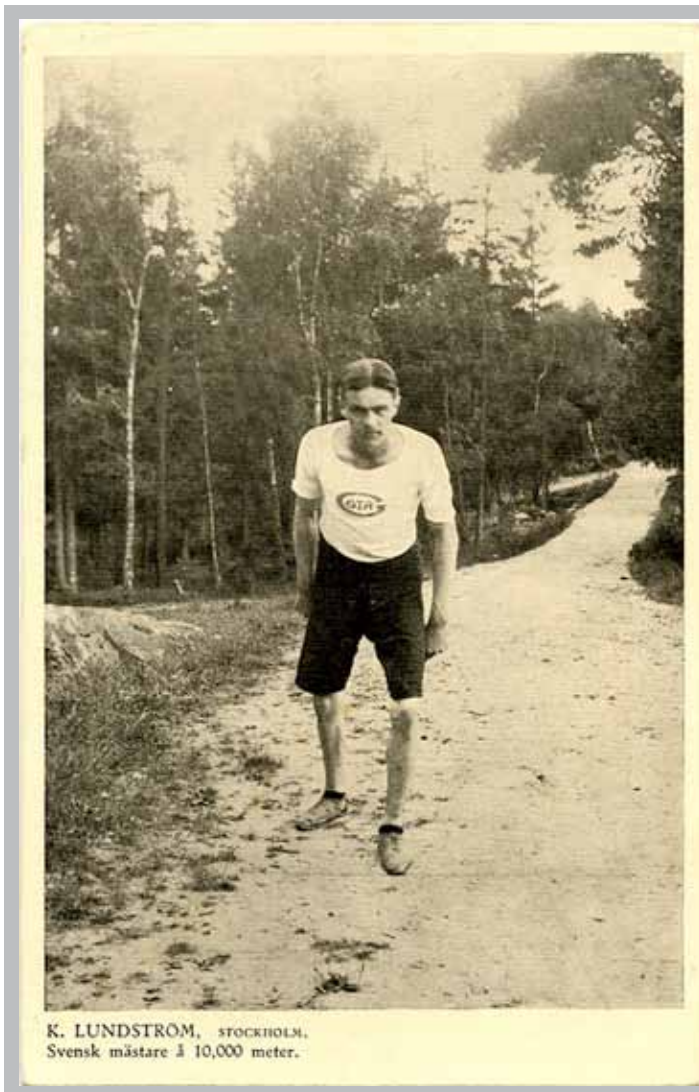
Ivan Möller blev placerad på 100 och 200 meter men ingick i det svenska laget på 4x100 meter där det blev silver. Han var mycket duktig på 110 meter häck men deltog aldrig i denna gren i OS.

SPJUTKASTNING.
Hilding Sonne, Sundsvall.
Speerwerfen. Throwing the Javelin. Lancement du javelot.

SPJUTKASTNING. Hilding Sonne, Sundsvall. (67)

Hilding Sonne blev elva i spjutkastning och 14:e spjutkastning båda händer.

K. Lundström (68)
Klas Lundström blev vid OS 13:e i terränglöpning och utgick på 5.000 meter försök.

E. Vide (65)
Ernst Vide var svensk medeldistanskung åren kring 1912. Vid OS tog han lagsilver för Sverige på 3.000 meter där han var individuell fyra samt att han blev femma på 1.500 meter.

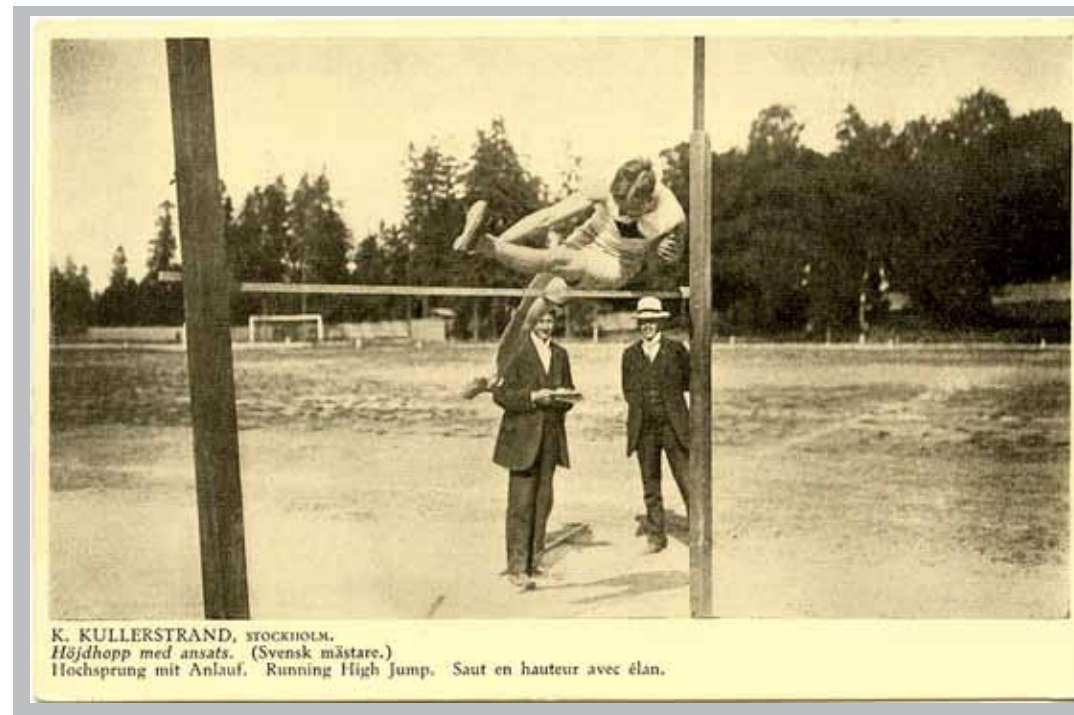
O.R. Ekberg (62)
Ragnar Ekberg blev 13:e Stående längd (3,03) och oplacerad på 100 meter. Vid OS 1908 var han femma i stående längd.

Vid SM i Jönköping 1911 konstaterades trots uruselt väder att svenskarna gått fram oerhört mycket. Det blev under vintern och våren träningsläger i Stockholm och den 22 april fick de svenska idrottsmännen ta Stadion i bruk för träning. OS-uttagningar ägde rum på Stadion i början av juni. Även i övriga idrotter var det stora förberedelser.

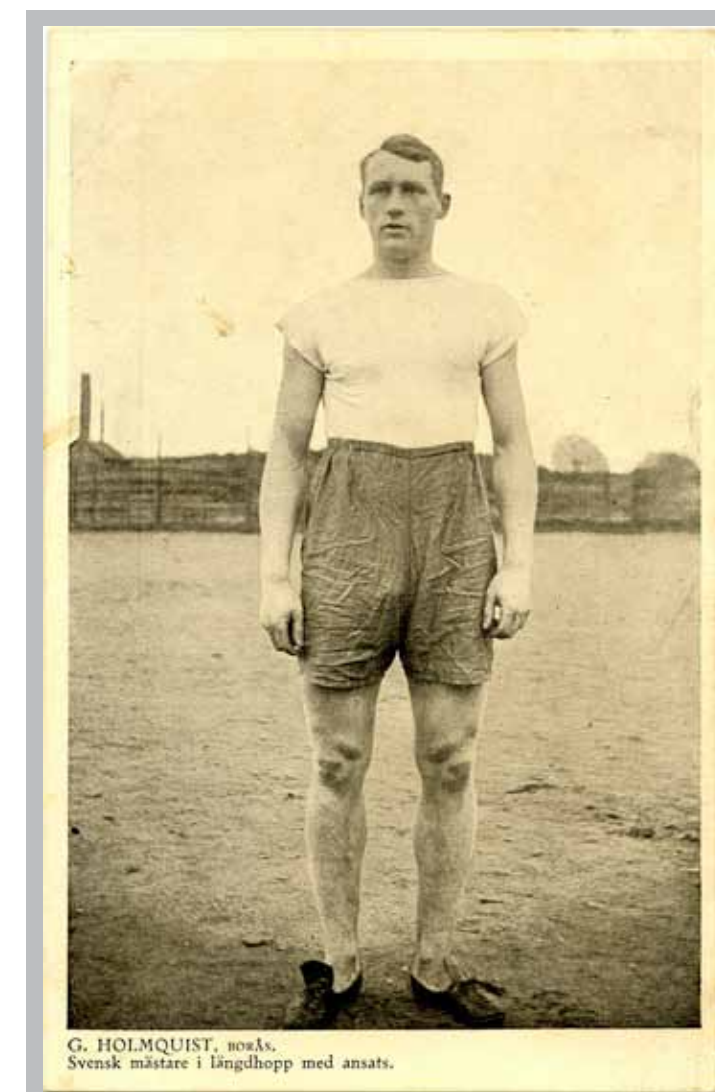
Det kan noteras att det anställdes en amerikansk friidrottstränare för svenskarna. Han hette Ernie Hjertberg och var faktiskt född i Jönköping under namnet Ernst men flyttade med sin familj som fyraåring till USA. Han var den förste helt professionella tränaren i Sverige – arvoderad motsvarande dåtida statsrådslön. Det var Ernie som hittade på ramsan: Heja Sverige friskt humör, det är det som susen gör.

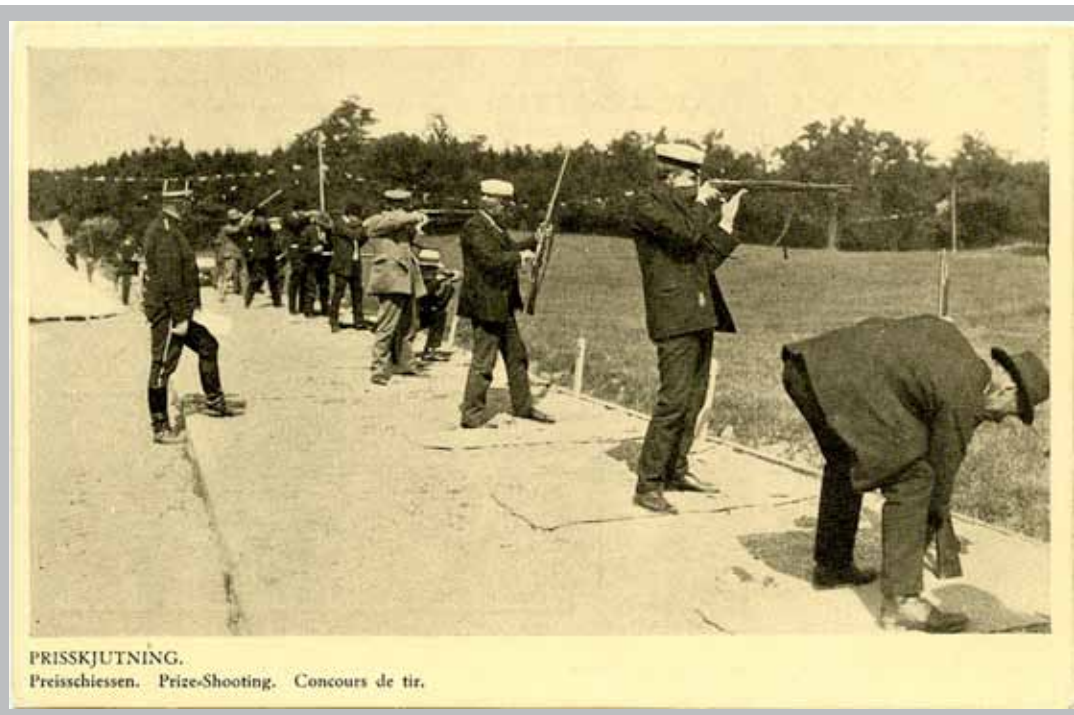
Einar Nilsson (53)
Einar Nilsson från Djurgårdens IF tävlade i sex grenar: diskus med båda händerna (4:a), kula med båda händerna (5), kula (7), diskus (10) femkamp (utslagen) och tiokamp (utslagen). Vid OS 1920 kom han femma i diskus.

K. Kullerstrand (51)
Karl Axel Kullerstrand blev åtta vid OS i Stockholm. Han vann tre SM: 1911, 1916 och 1917. Han hade även det svenska rekordet i höjdhopp med 189 cm 1917.

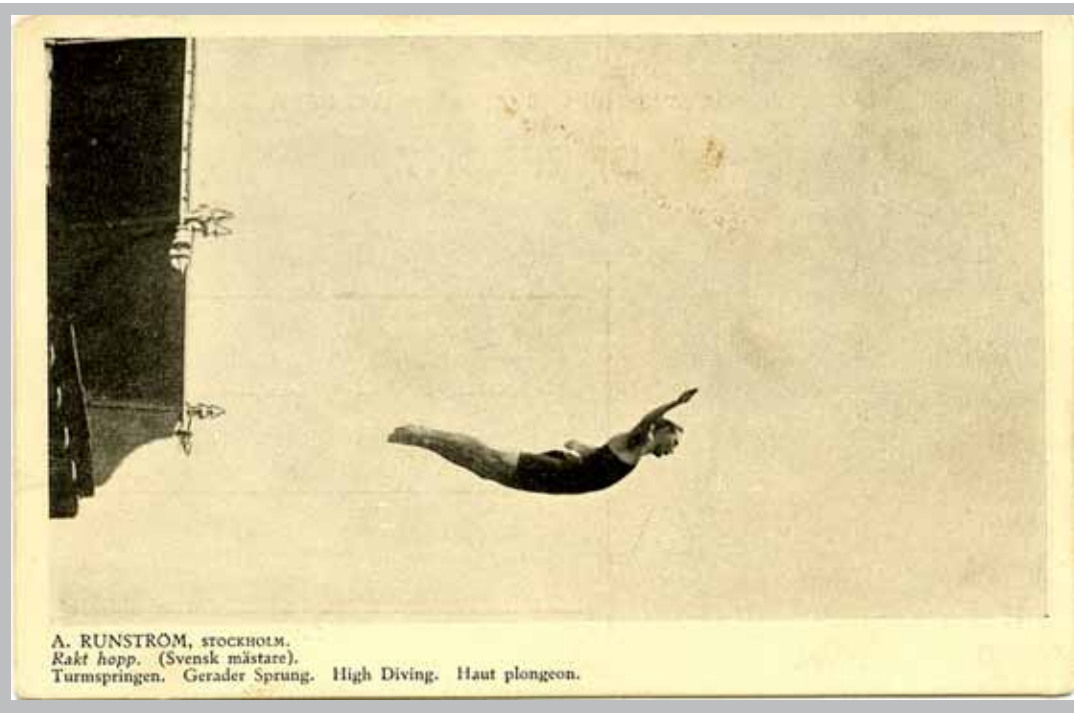
G. Holmquist (70)
Gustaf Holmqvist vann SM 1911 men fick ingen plats i det svenska OS-laget.

PRISSKJUTNING.
Preisschiessen. Prize-Shooting. Concours de tir.

Prisskjutning (48)

Skyttarna tränade och tävlade inför OS. Till den första inskjutningen 2011 anmälde sig 640 skyttar varav 442 antogs. 200 gick vidare till den andra inskjutningen. De 100 bästa uttogs till den tredje skjutningen i Stockholm 4–5 maj 1912.

A. RUNSTRÖM, STOCKHOLM.
Rakt hopp. (Svensk mästare).
Turmspringen. Gerader Sprung. High Diving. Haut plongeon.

A. Runström (64)

Axel Runström kom sexa i raka hopp och blev placerad i svikhopp. Han deltog även i OS 1908 som placerad i varierande hopp och bronsmedaljör i det svenska vattenpololaget.

Inom simning borde inför OS en simtränare anställas. Annonsering skedde i England och bland sökande antogs Charles Hurley från Leicester, som under större delen av 1910–11 tjänstgjorde som svensk simtränare. Han var mest verksam i Stockholm men gjorde längre eller kortare besök i Göteborg, Malmö, Örebro, Eskilstuna och Västerås. Hösten 1911 och våren 1912 var det en trio svenskar som var huvudansvarig för träning och tävlingar.

I vattenpolo var det en ur trion som blev ansvarig, Erik Bergvall.

I simhopp leddes träningen av Emil Lundberg. På helt ideell väg var det han som regelbundet ansvarade för träningarna med såväl damer som herrar i Stockholm.

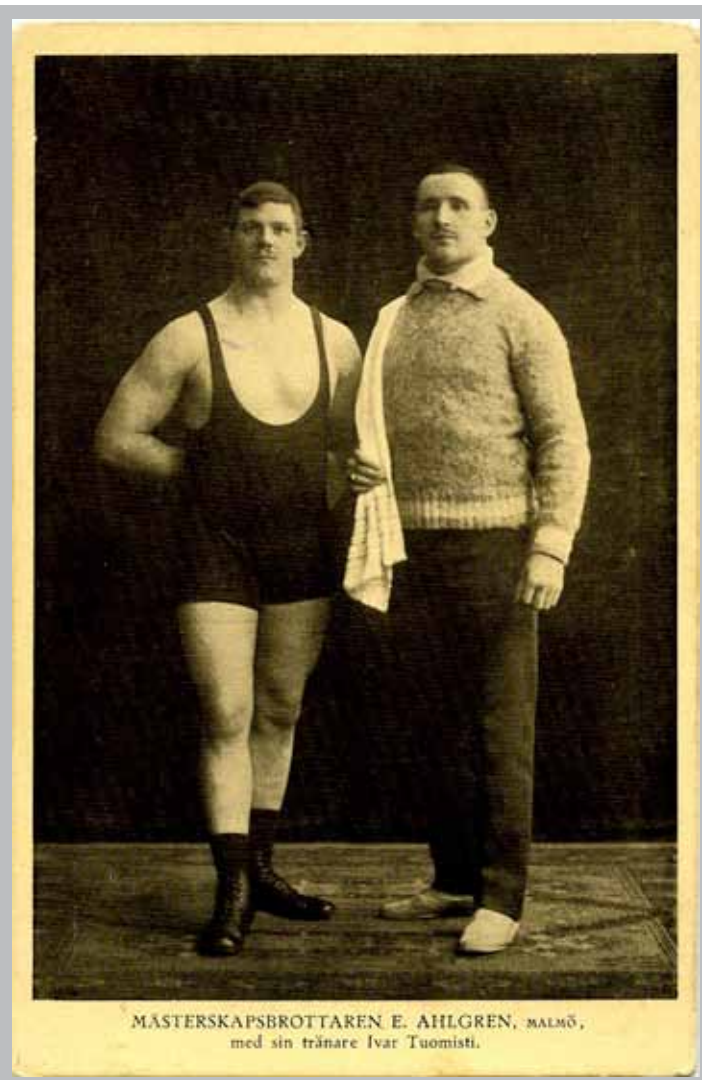
Emil hade deltagit i OS 1906 och var en klassisk svensk simmare och simtränare. Han brukar beskrivas som en av pionjärerna i svensk simning och simhopp.

De svenska förberedelserna var minutiösa och över hela landet var OS på var mans läppar.

I terränglöpning var det OS-uttagningar i början av juni. I övrigt kan nämnas fäktning på Hasselbacken 12–14 maj, dragkamp på Tranebergs IP i maj och juni, cykel med Mälaren Runt 2 juni, simhopp i Djurgårdsbrunnsviken 4–5 juni, skytte vid Kaknäs och Råsunda 3–7 maj och modern femkamp i Stockholm 8–12 april.

Cyklisternas uttagning ägde rum den 2 juni med den traditionella tävlingen Mälaren Runt. Denna tävling var SM och tolv man jämte en reserv togs ut till OS.

Som en sista förberedelse hölls ett träningsläger i Mariefred. Sedan var de svenska cyklisterna redo att ta upp kampen.

MASTERSKAPSBROTTAREN E. AHLGREN, MALMÖ,
med sin tränare Ivar Tuomisti.

Mästerskapsbrottaren E. Ahlgren, Malmö med sin tränare Ivar Tuomisti (73)

E. Ahlgren hette Anders Ahlgren och blev tvåa vid OS i grekisk-romersk stil -82,5 kg. Han brottades 1912 nio timmar i finalen mot Ivar Böhling, Finland, utan något avgörande genom fallseger, varefter båda fick silvermedaljer, som enligt nutida bedömning borde varit guldmedaljer, särskilt som näste man fick bronsmedalj.

E. TÖRNROS.
Svensk mästare i Marathonlöpning.
Marathonlauf. Marathon Race. Course de Marathon.

E. Törnros (49)

E. Törnros borde vara G. Törnros för det är Gustaf Törnros på bilden. Han var ett svenskt hopp inför OS men utgick. Vid extra-OS 1906 var han fyra och två år senare på OS i London 21:a. Han vann SM-guld i maratonlöpning år 1911 och 1912.

Vid Sollentuna kyrka nära Rotebro finns det speciellt uppsatta minnesmärket, som visar vändpunkten för maratonloppet.

Det är en cirka sju meter hög pelare i form av en räfflad dorisk kolonn, tillverkad av svart granit, som ska påminna om de antika olympiska spelen i Grekland. Kolonnen bär upp ett firsidigt stenblock med inskriptioner på fyra sidor. På framsidan står 1912 med en korspunkt under. På sidorna står ordet "Marathon" och på baksidan "Vändpunkten".

MILITÄRTÄFLAN.
Militärwettlauf. Military Walking Race. Concours de marche militaire.

Militärtäflan (66)

Denna idrottsgren infördes till OS 1912 efter en idé av Pierre de Coubertin. I dag kallar vi tävlingen för modern femkamp.

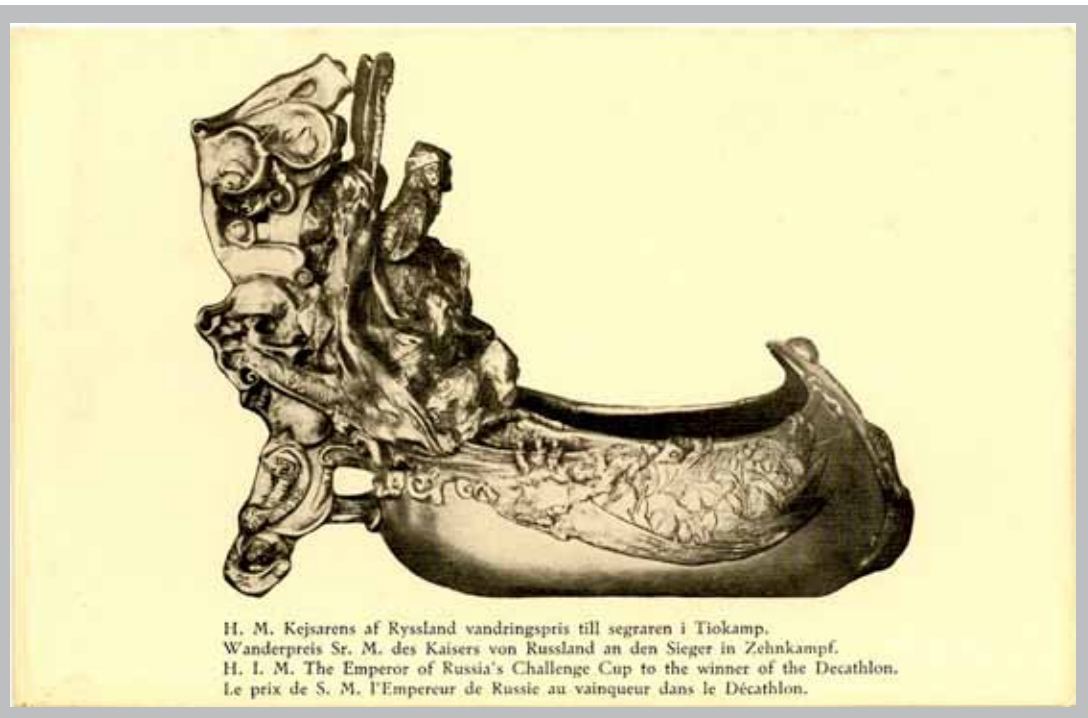
6.E Priser och medaljer

Priser är en viktig del i en tävling.

Totalt utdelades 20 vandringspriser varav tio var helt nya för detta OS. Sverige erövrade inte mindre än sju av dessa priser.

Organisationskommittén i Stockholm lät även, i enlighet med vad förut varit fallet vid olympiska spelen, prägla en minnesmedalj att utdelas till funktionärer och deltagare i spelen. Denna medaljs alltid lika åtsida visar en antik grekisk char med ett fyrspann samt två manliga figurer, stående i vagnen, den ene kappköraren och den andre prisdomaren, som belönar med lagern.

På frånsidan, utförd af E. Lindberg, framställdes på krönet av en jonisk pelare Zeus sittande på en antik stol och med segergudinnan i sin hand; i bakgrunden en kontur av slottet i Stockholm och Helgeandsholmen med en del av riksdagshusets fasad.

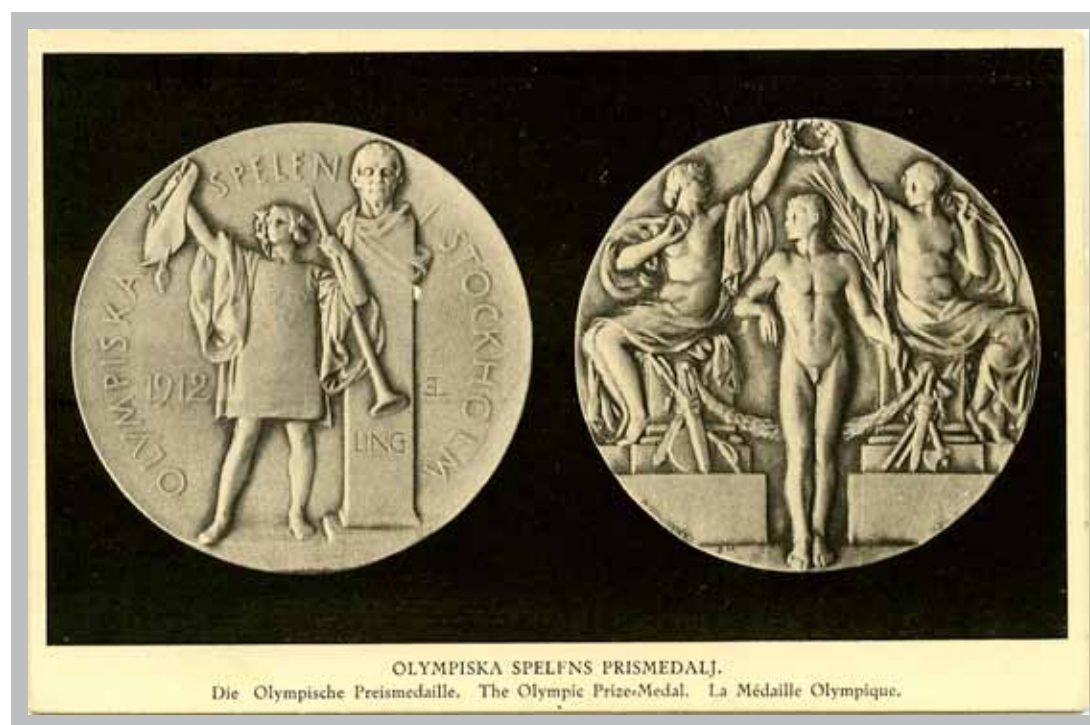
H.M. Kejsaren av Ryssland vandringspris till segraren i Tiokamp (76)
Det blev Jim Thorpe som fick priset men senare blev han diskad.

Grefvinnan de Casa Mirandas (Christina Nilsson) vandringspris till segraren i raka trampolin-hopp för damer (78)
Greta Johansson, Sverige vann denna gren och fick en inteckning i priset.

The Gold and Silversmiths vandringspris i brottning till segraren i tungvikt (75)
U. Saarela, Finland fick detta pris.

Olympiska Spelens Prismedalj (6)

Prismedaljens framsida blev likadan som vid OS i London 1908 – till höger – medan frånsidan – till vänster – togs fram enbart för OS 1912: En ung härold utropande Olympiska Spelen, och stående invid en bildstod av Per-Henrik Ling, gymnastiskens fader i Sverige. Medaljens storlek var vid spelen i London och Stockholm 33 mm i diameter.

Prismedaljen togs fram i 845 exemplar i fyra olika valörer: Guld, förgyllt silver, silver och brons. Medaljen utdelades i individuella tävlingar som första pris i guld, i lagtävlingar som första pris i förgyllt silver, i samtliga tävlingar som andra pris i silver och i samtliga tävlingar som tredje pris i brons.

Det togs fram flera andra medaljer och diplom.

Den totala kostnaden för priserna uppgick till över 25.000 kronor.

Grefve Gezaa Andrassy's vandringspris i Hästtäflingarne till segraren i prishoppning A (77)
Jean Cariou, Frankrike, fick inteckningen i priset.

7. Vykort under OS

Granbergs Konstindustri Aktiebolag gav i det vi kallar serie 2 ut 319 numrerade kort och minst ett onumrerat. Det finns drygt 30 varianter och totalt därmed kring 350 kort.

Granbergs förlag fick i stort sett ensamrätt på fotografering för vykort och försäljning. Förlaget skulle senast följande dag efter fotografering ha vykort till försäljning. Förlaget bekostade en kiosk strax utanför Stadion där det såldes mängder med vykort och en del av behållningen gick till OS-arrangören.

Om man tror att avtal med parter är något nytt så kan man glömma det. OS-arrangören upprättade ett stort antal avtal för att få extrainkomster.

Här finns en liten uppdelning av ett 75-tal kort med främst svensk anknytning:

[7.1 Stadions invigning](#)

[7.2 OS-invigningen](#)

[7.3 Kungligt](#)

[7.4 Gymnastik](#)

[7.5 Allmän idrott och dragkamp](#)

[7.6 Hästtävlingar](#)

[7.7 Skytte](#)

[7.8 Simning, simhopp, rodd](#)

[7.9 Segling](#)

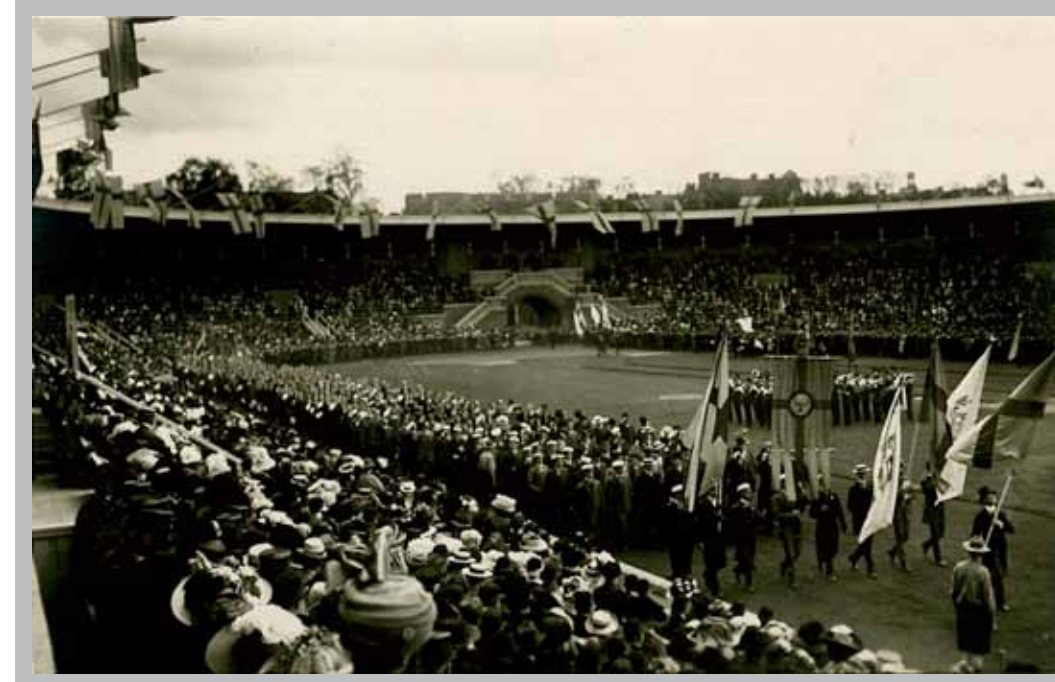
[7.10 Andra sporter](#)

[7.10 Sångarfest – tivoli](#)

Från Stadions invigning (225)

Stadion invigdes lördag 1 juni 1912 klockan 15.00, men en provsittning av stadion utfördes den 31 maj.

Från Stadions invigning (227)

Även om OS-grenarna i Stadion inte inleddes förrän i juni räknas korten från Stadions invigning den 1 juni 1912 till OS-korten. Huvuddelen av Stockholms-OS pågick under den så kallade Olympiska veckan 6–15 juli. Tennisturneringen inomhus avgjordes i början av maj medan utomhusturneringen startade 26 juni för att vara helt färdigspelad dagen före invigningen.

7.1 Stadions invigning

Stadion invigdes en dryg månad före spelens invigning och det blev en stor fest.

Arkitekt för Stockholms Stadion var Torben Grut som var född i Danmark, men som i unga år kom till Sverige. Fadern hade köpt Gammelstorps herrgård utanför Lidköping i Västergötland.

Efter studenten fortsatte Torben att studera till arkitekt vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Bland hans självständiga arbeten märks Villa Bellro i Mullsjö (1899), Tennishuset i Stockholms idrottspark (1900), ett flertal villor, bland dessa arkitektens egen Villa Grut på Djurgården (1906), Solliden på Öland (1906), Villa Apelgården för bokförläggare Wahlström i Storängen i Nacka (1906) och Villa Waern i Storängen (1905).

7.2 OS-invigningen

Invigningen av spelen blev också pampig. De deltagande länderna med Belgien tågade in först och Sverige sist.

Det var över 3.000 idrottsmän som tågade in.

De svenska idrottsmännen (80)

Inför 25.000 åskådare invigde kungen OS på Stockholms Olympiastadion den 6 juli.

Programmet för invigningen var enligt följande:

10.45 Sångarförbundet intågar på arenan.

11.00 De utländska och svenska idrottsmännen samt deras ledare marscherar in och ställer sig på innerplan. Därefter kommer medlemmarna ur den Svenska Organisationskommittén och den Internationella Olympiska Kommittén.

Psalmen Vår Gud är oss en väldig borg sjöngs.

Efter bön på svenska och engelska höll kronprinsen Gustaf Adolf sitt tal. Därpå förklarade kungen Spelen öppnade.

Så följde sång och defilerings förbi Kungliga läktaren.

Sedan var det dags för tävlingarna som inleddes med uppvisningar i gymnastik av de svenska manliga och kvinnliga trupperna.

Funktionärernas förbimarsch (78)

Från OS-invigningen den 6 juli 1912.

7.2 Kungligt

Det svenska kungahuset hade länge haft en välvillig inställning till idrotten. Oscar II upplät exempelvis i mitten av 1880-talet mark på Norra Djurgården till Idrottsparken.

Kronpris Gustaf introducerade tennisen i Sverige. Han blev sedermera kung Gustaf V och som tennisspelare Mr G.

Gustaf V var beskyddare för OS i Stockholm 1912 och idrotten betydde mycket för kungligheter då och även senare. Flera kungar har varit aktiva idrottsmän och idrottsledare.

Konung Gustaf på väg till Stadion (69)

Den kungliga kortegen avgick från Slottet via Norrbro, Gustav Adolfs torg, Arsenalsgatan, Nybroplan, Birger Jarlsgatan och Sturegatan till Stadion.

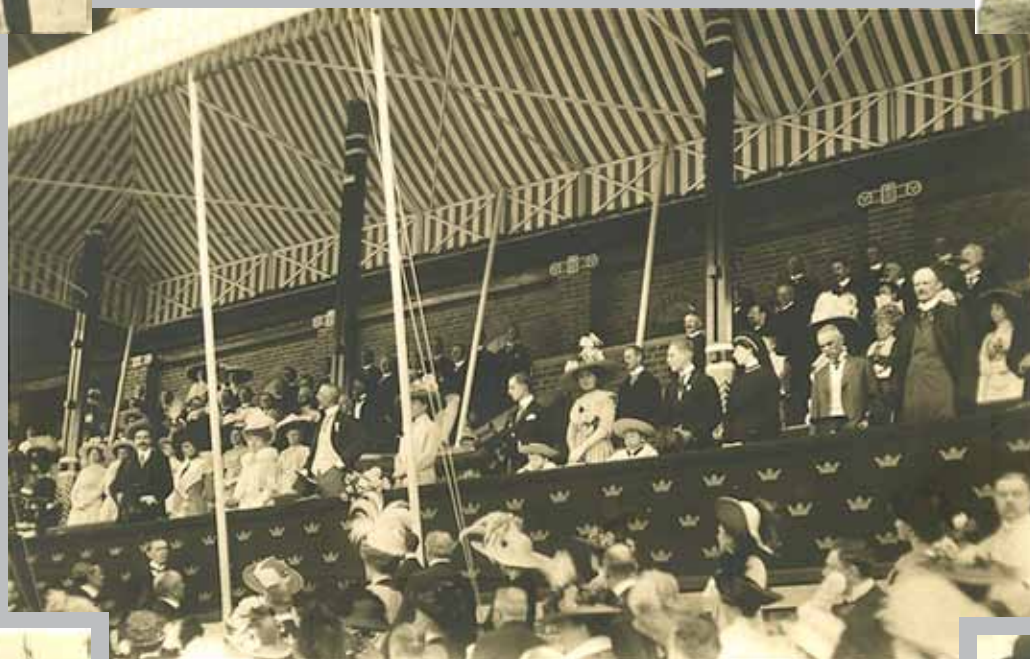
Det var till stor del överklassen som vurmade för tävlingsidrotten på den här tiden. Viktor Balck – mannen bakom OS i Stockholm – fick tidigt med kronprinsen i planerna på ett OS i Stockholm. När Sverige 1897 fick sin första riksorganisation för idrott, Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande (SCIF), valdes kronprins Gustaf till dess första ordförande.

Kronprinsens intresse för tennis väcktes under en vistelse i Storbritannien 1879 – då var han 21 år gammal. Spelet var då relativt nytt även på de brittiska öarna – infört 1873 av major Wingfield.

Kronprinsen håller högtidstalet vid Spelens öppnande (74)

Noteras kan att kronprinsen var ordförande i den svenska olympiska kommittén.

Konung Gustaf förklarar Spelen öppnade (77)

Kungen förklarade Spelen öppnade, men det var Kronprinsen som höll högtidstalet vid invigningen.

Kronprinsen sa bland annat: I alla länder går människosläktets fysiska utveckling numera hand i hand med dess intellektuella. Han tackade den Internationella Olympiska Kommittén för att Sverige hade fått förtroende att arrangera Spelen.

Han sa i övrigt bland annat:

– Vi våga tro, att vi gjort vårt bästa för att rättfärdiga detta förtroende och hoppas att de tusentals tävlande måtte märka att vårt mål städse har varit och skall vara: Den bäste är, skall segra.

Gustaf V:s tennisspelande vid slutet av 1800-talet är välkänt och de kungligas idrott löper fram till prins Carl Philips framfart på racerbanorna 2009.

Gustaf var även initiativtagare till Tennispaviljongen (1896) och Kungliga Hallen (1943), båda i Stockholm. Han instiftade också tennispriser som King's Cup och Kungens Kanna.

Konungen anländer till Stadion (229)

Exakt klockan 11.00 på invigningsdagen kom kungen med följe till Stadion.

Som aktiv tävlingsspelare, ofta under pseudonymen Mr G, framträdde dåvarande kronprisens Gustaf under flera decennier på tävlingsbanorna. Han nådde en del framgångar och vann bland annat internationella SM i dubbel inomhus 1906 – tillsammans med Gunnar Setterwall. Enligt samtida rapporter utmärkte han sig främst för sin välplacerade forehead och sina lobbar samt för sin taktiska förmåga, vilken kom väl till pass vid dubbelspel. Kungen fortsatte spela tennis ända in på 1940-talet, då han var över 80 år gammal. Den tennisspelande Mr G – lång, trådmal och med skarpskuren profil – var också ett av karikatyrteknarnas favoritobjekt.

De kungliga vid lawn tennis tävlingarna (61)

Vid tennistävlingarna fanns de kungliga med. Det var just kung Gustaf V som under sin tid som kronprins var en av dem som introducerade tennis i Sverige.

De svenska kvinnliga gymnasternas förbimarsch (73)

Svenskorna deltog endast i uppvisningen, inte i någon tävling. För uttagning av den kvinnliga gruppen skedde granskning i Stockholm, Lund och Göteborg. Det 5 juni 1912 samlades alla de uttagna till övningar i Stockholm, på Gymnastiska centralinstitutet under ledning av gymnastikdirektör Marrit Hallström med gymnastikdirektör Karin Neuendorff som biträdande ledare. 57 av 2.490 deltagare i OS var kvinnor men då ingick inte uppvisningen. Det var alltså få kvinnliga deltagare men en klar förbättring mot tidigare OS.

Nu 100 år senare är programmen för kvinnor och män i OS i stort sett lika.

7.3 Gymnastik

Sverige hade 56 deltagare i gymnastiken och herrlaget i artistisk gymnastik tog guld.

Olympiska Spelen 1912 i Stockholm kom att spela en mycket stor roll för utvecklingen inom svenskt idrottsliv i sin helhet och inte minst inom gymnastikrörelsen. Utöver gymnastiktävlingarna gavs där också två svenska uppvisningar. En manlig med 250 gymnaster och en kvinnlig med 48. Dessutom visade också Danmark och Finland var sin epokgörande uppvisning ledda av Niels Buckh respektive Elli Björkstén.

Svenska kvinnliga gymnasterna (66)

Svensk gymnastik fick ett stort uppsving tack vare uppvisningarna under OS.

Noteras kan att det gick åt väldigt många funktionärer i de olika idrotterna. I gymnastiken var det 35 fördelat så här:

- 1 överledare med 3 assistenter
- 2 ledare för trupptävlingarna
- 2 ledare för den individuella tävlingen
- 17 domare med suppleanter
- 2 ledare för de svenska tävlings- och uppvisningsgrupperna
- 2 ordningschefer med 1 biträdande ordningschef
- 1 materialförvaltare och 1 biträdande materialförvaltare
- 3 tävlingssekreterare

Dessutom var det en funktionär från vardera Belgien, Danmark, Norge och Storbritannien

Totalt var det i OS 617 svenska och 133 utländska funktionärer.

Den svenska gymnastiktruppen, första pristagare (87)

Det fanns ingen tillräckligt stor inomhuslokal för gymnastiken och därför hölls tävlingarna i Stadion.

Sverige hade ett samtränat lag i artistisk gymnastik och det blev guld.

Truppen bestod av 24 man under ledning av kapten Ebbe Lieberath. Till dessa kan läggas fanföraren löjtnant K.E. Ekbladh. Klädseln var vi gymnastiktröja med korta ärmor, vita långbyxor, vita skor och blågult skärp.

Det var fem domare i denna trupptävlan och de kom från Sverige, Norge, Danmark, Belgien och Storbritannien.

De svenska gymnasterna i täflan (133)

Detta kort och nummer 91 till höger är taget med bara ett par minuters mellanrum och de är ganska snarlika.

De svenska gymnasterna, första pristagare (91)

Trots att detta kort och det till vänster är fotograferade nästan samtidigt har de nummer som är ganska långt ifrån varandra.

7.4 Allmän idrott och dragkamp

Sverige lyckades mycket bra i allmän idrott, som var dåtidens namn på fri idrott.

Guld: Hugo Wieslander, Gustav Lindblom och Erik Lemming.

Silver: herrlaget 3.000 m; herrlaget 4x100 m, Hjalmar Andersson, Charles Lomberg och Georg Åberg.

Brons: John Eke, Gustaf Holmér, Emil Magnusson, Georg Åberg, Bertil G:son Uggla och Erik Almlöf.

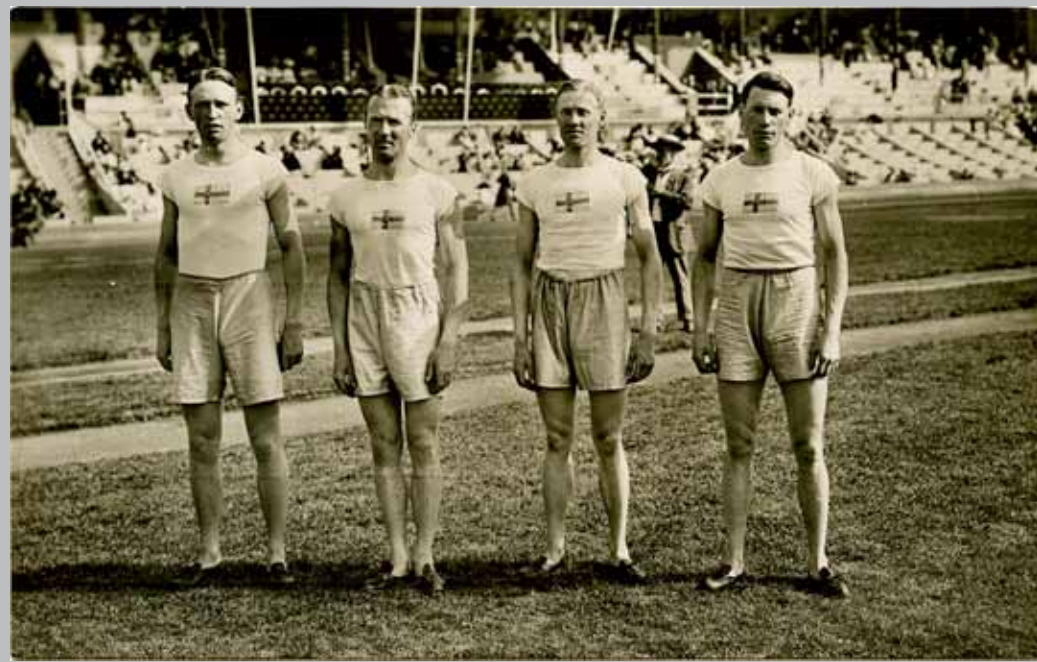
100 mtrs. lopp. K. Lindberg (Sverige) vinner sitt heat. (inget nummer)

Det speciella med detta kortet är att det saknar nummer så vi får kalla det nummer 0. Det är för övrigt det enda kända kortet ur Granbergs serie som saknar nummer.

Knut "Knatten" Lindberg (1882–1961) tog vid OS silver i stafett 4 x 100 m men blev utan medalj individuellt.

Knut Lindberg var en stor svensk idrottsman som erövrade 27 svenska mästerskap varav fem i fotboll. Han var vid OS 30 år och lite på nedåtgående. Åren före hade han dock låtit tala om sig mer. 1906 satte han inofficiellt världsrekord på 100 meter med 10,6 sek. Han hade det svenska rekorder på 100 meter 1906–1936, på 200 meter 1908–1914, på 110 meter häck 1907–1908.

Knut var född i Göteborg och tävlade för Örgryte IS.

Det svenska stafettlaget 400 m. 2:dra pris. Persson, Möller, Luther, Lindberg (115)

Thure Persson (1892–1956). På 100 meter och 200 meter blev han utslagen i försöken.

Ivan Möller (1884–1972). Han blev utslagen i semifinalerna på både 100 och 200 meter.

Karl August "Charles" Luther (1885–1962) deltog även på 100 meter och 200 meter men blev utslagen i semifinalerna.

Knut "Knatten" Lindberg (1882–1961) är en av Sveriges främsta 100-meterslöpare genom tiderna. Vid OS var han i semifinal på både 100 och 200 meter,

Eric Lemming, vinnare i spjutkastning, bästa hand (79)

Eric Lemming (1880–1930) var ett stort svensk spjuthopp och han infriade förväntningarna med guld. Han tävlade i fyra OS och inte bara i spjut utan även i diskus, slägga, kula, antik femkamp, dragkamp, tresteg, stenkastning, stående längdhopp, längdhopp, höjdhopp och stavhopp.

Löpning 800 m. Holden, U.S.A. längst till höger med Björn bakom (85)

Evert Björn (1888–1974) tog sig vidare från försöksheaten, men slogs ut i en av semifinalerna.

Den 7 juni 1908 i Stockholm förbättrade Björn Kristian Hellströms svenska rekord på 800 m från 1902 till 2.02,7. Den 13 juli 1908 deltog Björn i en av semifinalerna på 1 500 m vid OS i London, men blev utslagen. Den 20 juli slogs han också ut i en av semifinalerna på 800 m.

Den 26 juni 1909 i Malmö förbättrade han sitt svenska rekord på 800 m ytterligare till 2.00,2. Rekordet slogs senare samma år av Ernst Wide.

1910 satte Evert Björn världsrekord på 1000 m då han slog fransmannen Henri Deloges rekord på 2.36,4 från 1901 med ett lopp på 2.35,8. Han behöll världsrekordet – och motsvarande svenska rekord – till 1913 då John Zander förbättrade det.

Den 24 september 1911 i Stockholm lyckade Evert Björn återta det svenska rekordet på 800 m från Ernst Wide, med 1.57,6. Han behöll rekordet till 1914 då Helge Torén slog det.

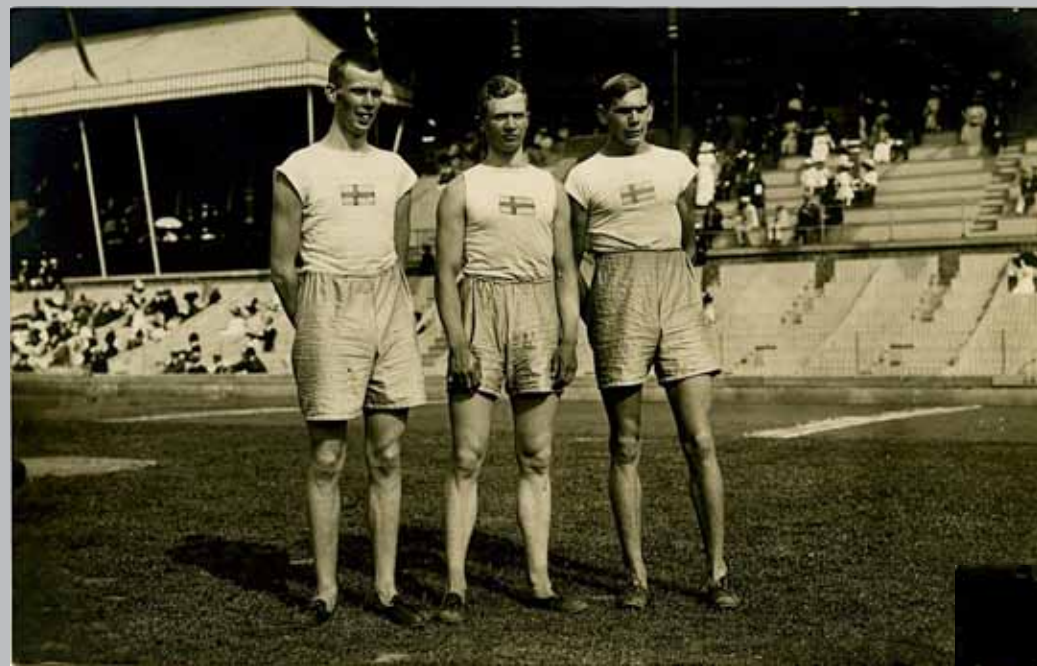
Vid OS i Stockholm 1912 ställde Evert Björn upp på 800 m, tog sig vidare från försöksheaten, men slogs ut i en av semifinalerna. På 1 500 m gick han till final och hamnade där på delad nionde plats.

De svenska 1.500 m. Löparna Zander och Björn (121)

Evert Björn (1888–1974) gick till final och hamnade där på delad nionde plats.

John Zander (1890–1967) blev sju i finalen.

G. Lindblom, G. Åberg och E. Almlöf, vinnarna i trestegshoppet (216)

Georg Åberg blev tvåa i tresteg och trea i längd.
Erik Almlöf tog brons i tresteg.

Erik Almlöf (1891–1971) tävlade på hemmaplan, aktiv i Djurgårdens IF som han var.

Han var bara 18 år men ändå en mycket duktig trestegshoppare. Med 14,17 blev han trea. Samma placering tog han vid kommande OS i Antwerpen 1920. Då hoppade han tio cm längre. Segrare i Antwerpen blev en finländare med 14,51.

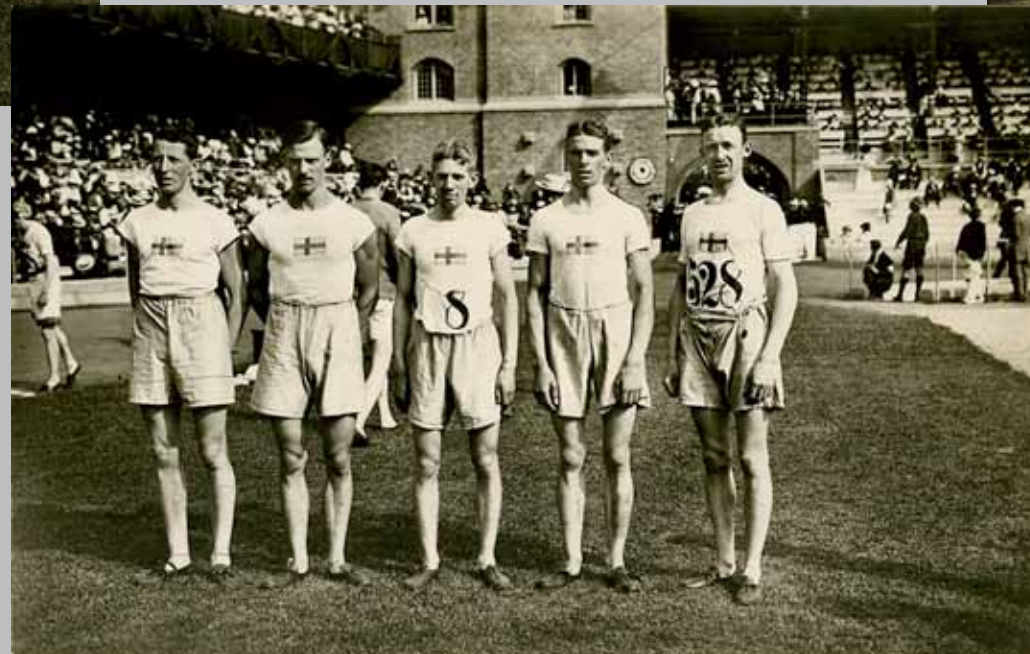
Efter att ha tävlat för Djurgården blev det senare IFK Gävle. I Djurgården kan noteras att han än i dag innehar klubbrekordet i tresteg med 14,25. Erik hoppade som längst i sitt liv 14,48.

Sverige lyckades mycket väl i friidrotten även om USA som väntat dominerade.

I lagtävlingen över 3.000 meter blev det USA, Sverige och Storbritannien i finalen och det blev också den ordningen i prislistan.

En av de mest anmärkningsvärda insatserna stod de svenska trestegshopparna för: alla tre medaljerna.

I försöken var de tre svenskarna främst och i finalen var det ingen som hoppade upp sig utan det blev trippel Sverige.

Det svenska laget i laglöpningen 3.000 m (185)

Thorild Olsson (1886–1934), Ernst Wide (1888–1950), Bror Fock (1888–1964), Nils Frykberg (1888–1966) och John Zander (1890–1967) ingick i det svenska laget och de tre förstnämnda fick silvermedaljer. Guldet togs som väntat av USA.

Trots att USA vann lagtävlingen med 9 i placeringarna för de tre främsta: 1,3, 5) var Sverige inte långt efter med 13 (2, 4, 7).

Thorild Olsson var bara centimeter från att passera vinnande amerikanen Bern och Ernst Wide som fyra var ytterst när att passera amerikanen Taber som trots allt lyckades behålla bronsplatsen. Hade de två svenskarna lyckats passera respektive amerikan hade det blivit 11–11 och faktiskt svensk seger.

Det tredje laget i finalen var Storbritannien.

G. Lindblom, segraren i trestegshopp (219)

Gustaf "Topsy" Lindblom kom att bli en rikskändis och inte bara för att han tog guld i tresteg. Han kom att bli "Topsy med hela svenska folket sedan han en gång i Norrköping deltagit i jakten på en förrymd cirkuselefant som hette just Topsy.

Civilt var han redaktionschef för Idrottsbladet 1915–34, sekreterare i Svenska Boxningsförbundet 1921–1929 och 1932–35, manager för boxaren Olle Tandberg 1940 och vd för danspalatset National, Nalen, 1934–1960.

Det var nog mest för Nalen som han blev känd av det svenska folket.

Svenskarna vinna sitt heat i laglöpningen 3.000 m (184)

Semifinalen för de svenska löparna blev lite speciell. En tysk vann med åtta sekunder men sedan följde de fem svenskarna närmast. De löpte tillsammans och passerade målet på en linje.

Sverige och Tyskland starta i laglöpningen 3.000 m (181)

Det var manfall i försöksheatet. Ryssland uteblev i det med Sverige och Tyskland.

Sigge Jakobsson, bäste européen i Marathonloppet. (194)

Sigge var en av favoriterna men han blev bara sexa.

Eftersom Jacobssons tycktes visa att vem som helst kunde bli en hyllad idrottsstjärna blev han snabbt publikens favorit.

Emil Norlander skaldade så här i en kuplett efter OS:

*A, Sigge-Sigge Jacobsson
fick tji, fick tji på maraton
för vägarne var långa dom
och skorna dom var trånga dom
han sprang, han sprang så svetten rann
men han blev bara sjätte man.*

Sigge Jakobsson tog kritiken hårt. Han blev arbetslös och slutade med löpningen en kort tid efter OS.

De svenska deltagarna i terränglöpningen 8.000 m (224)

Inte mindre än tolv svenskar ställde upp i terränglöpningen.

USA vann som väntat nästan hälften av alla guldmedaljer men den svenska satsningen gav flera medaljer.

En av de mest uppmärksammade svenskarna var Sigge Jacobsson.

Så här skriver Christian Lindstedt om Sigge i den idrottshistoriska boken *Mellan heroism och idioti* som kom ut 2005: Tre år före OS var han 26 år gammal, stadgad och gift, helt utan idrottsligt förflutet och knappast en person som förväntades inleda en karriär som löpare.

Men redan från första början fick hans framgångar något av en saga över sig. I sitt första lopp på distansen blev han svensk mästare i juni 1910.

Hans ordinära bakgrund var en stor tillgång, men det skulle sedermera visa sig att han var minst sagt ovanlig. Siggas löparkarriär kännetecknades av en samvetslös energi, långt driven perfektionism, sinnrikhet och inte minst en närmast arrogant individualism.

Sigge Jakobsson, bäste européen i Marathonloppet. (212)

Kortet taget nästan i samma ögonblick som det ovan till vänster.

Taipale, Niklander och Magnusson, vinnare i kulkastning med båda händer (186)

Här har vi ett lite fel. Det handlar inte om kulkastning utan diskuskastning med båda händer. Finland tog dubbelseger genom Armas Taipale (1880–1976) och Elmer Niklander (1890–1942) medan bronset gick till svenske Emil Magnusson (1887–1933).

Emil Magnusson som tog brons var ytterst nära silvret men fick se sig slagen av tvåan Niklander med 61 cm. Taipale var 5,5 meter före. Emil var polisman och tävlade för skåneklubbarna Malmö Polismäns GIF och IFK Malmö.

Vid OS 1912 tävlade han också i diskus bästa hand och blev där bäste svensk på åttonde plats.

Kohlemainen, Andersson och Eke, de tre bästa i terränglöpningen (236)

Finländaren Hannes Kohlemainen (1889–1966) satte ett nytt världsrekord på 5.000 meter med inte mindre än 25 sekunder och dessutom vann han både 10.000 m och terränglöpningen 8.000 meter. Tvåa i terränglöpningen blev svensken Hjalmar "Insjön" Andersson (1889–1971) och trea landsmannen John Eke (1886–1964).

Femkamp. H. Wieslander kastar diskus (94)

Hugo Wieslander (1889–1976) blev sexa i femkampen. I tiokampen vann han sedan Jim Thorpe blivit diskvalificerad.

G. Åberg, 2:e i trestegshopp och 3:e i längdhopp (218)

Georg Åberg (1893–1946). Noterbart är att han vid OS hoppade 718 i längd.

G. Åberg, tredje pris i längdhopp (175)

Georg Åberg (1893–1946). Han var förste svensk över sju meter i längd.

Amerikanen Jim Thorpe var den mest omskrivne i OS, dubbla guld i femkamp och tiokamp. Vår svenske Hugo Wieslander blev sexa respektive tvåa och fick guldlet när Jim Thorpe efter spelen diskades. Hugo vägrade dock att ta emot guldlet.

Som smålänning gäller det att försöka hitta de lokala guldkoren. En sådan var Hugo Wieslander som blev omtalad världen över sedan Jim Thorpe hade diskats vid OS 1912. Det blev silvermedaljören Hugo som fick ta över guldlet i tiokampen.

Hugo Wieslander blev som 18-åring svensk mästare i höjd för Växjö Läroverks IF. Detta år 1907 satte han också svenskt rekord i kula med 12,68.

Året därpå togs han ut till OS i London. Han kom fyra i spjut men blev placerad i kula.

1909 vann han SM i tiokamp och de två följande åren SM i femkamp.

Hugo som representerade IFK Stockholm var favorit till silvret i OS. Att någon skulle besegra Jim Thorpe fanns inte ens i sinnesvärlden. Thorpe vann tiokampen på 8.413 poäng mot 7.724 för tvåan Hugo Wieslander.

Efter diskningen av Jim Thorpe tilldelades Hugo Wieslander guldmedaljen, men han ansåg inte att han var värd

E. Magnusson, tredje i diskuskastning (209)

Emil Magnusson (1887–1933) var Sveriges främste diskuskastare vid hemma-OS.

den. Han kunde dock inte sätta sig över beslutet. Hugos resultat kom även att gälla som världsrekord. Kanske var det efterspelet med Jim Thorpe som gjorde att Hugo Wieslander inte lång tid efter OS i Stockholm bestämde sig att lägga idrottskarriären på hyllan. Han tävlade åtminstone även under 1913 för den 17 augusti det året blev han vid tävlingar i Växjö Smålandsmästare i kula med 12.11. Då tävlade han för Växjö AIF.

Malmsten i stående längdhopp (102)

Gustaf Malmsten (1889–1976) blev fyra på 320 och det var åtta centimeter från bronset.

B. Uggla i stafhopp (150)

Bertil Gustavsson Uggla (1890–1945) var en allroundidrottsman. Vid OS i Stockholm blev det en fjärdeplats i stav.

B. Uggla i stafhopp (167)

Bertil Gustavsson Uggla (1890–1945) tog 380 vid OS i Stockholm.

I stavhopp fick Sverige ett brons trots att Bertil Uggla bara blev fyra. Det blev guldmedalj till segraren och silvermedaljer till de båda på andra plats - tre bronsmedaljer till de tre därefter, bland andra svensken.

Dragkamp är en traditionsrik sport, som förekom både under antiken och i det forntida Norden. Den moderna dragkampen växte fram under slutet av 1800-talet och en höjdpunkt var OS.

Nu ska det dock i sanningens namn sägas: OS blev en stor besvikelse. Blott fem länder hade anmält lag och när tävlingarna kom igång uteblev tre av dem. Enda mötet Sverige - Storbritannien blev därmed final.

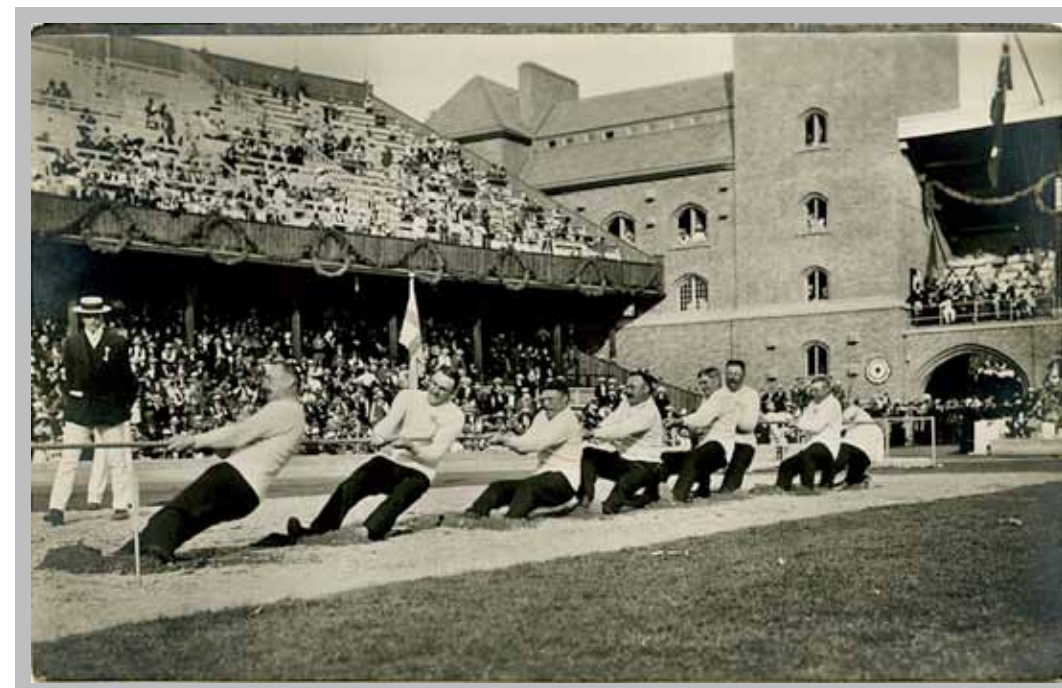
Vid lottningen om första plats fick britterna välja och valde att draga med solen i ryggen,

Så här beskrivs inledningen: ”Färdiga? Kör! Linan sträckes och dallrar som en fiolsträng. Det är en kolossal kraft, som utvecklas på båda sidor. Det röda knutarna på linan tyckas till en början såsom fastspikade öfver var sin gränslinje, men efter ungefär en half minut börjar det blåa midtelmärket att långsamt men säger förflytta sig åt det svenska lagets sida, och med korta, kraftiga ryck dra de svenska poliserna sina engelska kamrater så småningom allt närmare gränsen. En för åskådarna af denna nervspännande täfling lång

Det svenska dragkampslaget, 1:sta pris (117)

De åtta svenska guldmedaljörerna: Erik Victor Larsson (1888–1934), Herbert Lindström (1886–1951), Erik Algot Fredriksson (1885–1930), Carl Jonsson (1885–1966), Johan Edman (1875–1927), August Gustafsson (1875–1938), Arvid Andersson (1881–1956) och Adolf Bergman (1879–1926).

Det svenska dragkampslaget, första pris (109)

Det blev ingen stor kamp i OS då endast två av fem anmälda lag kom till start, Storbritannien och Sverige.

Kortet har samma nummer som det nedan, vilket visar på att många numrerade kort från Granbergs kunde ha något olika motiv.

stund står striden stilla, men så suga sig svenskarna åter åt sig tum efter tum och efter öronbedöfvande jubel faller domarens röda flagga. Svenskarna hafva segrat i denna första dragning”.

Sverige dömdes även som segrare i den andra dragningen och var därmed OS-mästare 1912.

Det svenska dragkampslaget, första pris (109)

Det svenska polislaget – de flesta var poliser – tog i för kung och fosterland mot de engelska poliserna och erövrade guld.

Ryttmästare N. Adlercreutz (253)

Nils Adlercreutz (1866–1955) kom sexa i banhoppningen med Ilex. På Atout var han fyra i fälttävlan och ingick i det svenska laget som tog guld.

7.5 Hästtävlingar

Hästsporten gjorde premiär på OS 1900 men var sedan borta fram till OS i Stockholm.

Vid IOK-kongressen i Aten år 1906 väckte svenske representanten greve von Rosen förslaget om hästtävlingar vid OS. Det var ljust intresse med tanke på kostnaderna men han lyckades övertyga ordförande baron Pierre de Coubertin.

Sverige fick i uppdrag att till kongressen i Haag 1907 komma med förslag på hur hästtävlingar skulle kunna arrangeras. Detta gjordes och meningen var att det skulle ha blivit hästtävlingar vid OS 1908 men dessa kom att ställas in.

I Berlin 1909 la svenskarna fram ett program för OS i Stockholm och här fanns hästtävlingar med.

På hösten 1909 bildades en preliminär kommitté för hästtävlingarna 1912 och det skedde under H.K.H Prins Carls beskydd.

Prinsen blev hedersordförande för den slutliga kommittén och i övrigt deltog främst ett antal militärer.

Löjtnant Grefve G. Lewenhaupt (241)

Gustaf Lewenhaupt (1879–1962) tog OS-guld i lag. Med sin häst Medusa blev det individuellt en niondeplats.

I Stockholm tävlande man i fem grenar:

- Individuell dressyr
- Individuell banhoppning
- Individuell fälttävlan
- Lag banhoppning
- Lag fälttävlan

Löjtnant A. Nordlander, segrare i "Military" (248)

Axel Nordlander (1879–1962) vann fälttävlan individuellt och i lag. Hästen hette Lady Artist. Military stod för fälttävlan.

Löjtnant Åke Hök, Sverige (257)

Åke Hök (1889–1963) med hästen Mona kom 22:a i banhoppningen.

Löjtnant E.G. Caspersson (245)

Ernst Casparsson (1886–1973) blev sexa individuellt i fälttävlan på Irmelin och vann lagguldet. I banhoppningen blev det en sjätteplats med Kiriki

Löjtnant von Blixen-Finecke, segrare i steeple chase (240)

Hans von Blixen-Finecke S:r (1886–1917) blev trea i dressyr – uppgiften ovan stämmer inte – med hästen Maggie. För att kunna delta i flera tävlingar samma dag i Göteborg och Köpenhamn, anlätade han 1914 Enoch Thulin till en av landets första taxifygningar. Han genomgick en flygutbildning 1915 och dog endast 31 år vid en flygolycka på Malmslätt.

Hans bror som hette Bror var en stor äventyrare och han var gift med Karen Blixen. Bror dog i en bilolycka där han var passagerare.

Tio nationer deltog under ridtävlingarna i OS 1912; Belgien, Chile, Danmark, Frankrike, Norge, Tyskland, Ryssland, Storbritannien, Sverige och USA. Sverige dominerade stort med fyra av fem möjliga guld. Sverige tog även ett silver och ett brons.

Egentligen blev det fler medaljer till de svenska deltagarna då deltagarna i lagtävlingarna fick en medalj vardera. Sverige vann båda lagtävlingarna och slutsumman av OS 1912 blev att de svenska deltagarna i hästtävlingarna fick tio medaljer: åtta guld, ett silver och ett brons.

Sverige hade visat att man var en stornation i denna gren.

Det segrande svenska laget i prishoppning (270)

Gustaf Kilman (1882–1946), Gustaf Lewenhaupt (1879–1962) och Hans von Rosen (1888–1952) och Fredrik Rosencrantz (1879–1957) tog OS-guldet.

Det där med att OS är en sport utan pengar gällde inte ens 1912. Att Jim Thorpe blev diskad för att ha tagit emot pengar i en annan idrott verkar löjväckande.

I hästsporten var det före OS uttagningar där det var prispengar så nog var ryttarna allt annat än amatörer. De flesta svenska deltagarna var också militärer och tränade som vilka proffs som helst.

De svenska förberedelserna var minutiösa och detta lönade sig.

Konungen utdelar priserna från hästtävlingarna (273)

Det var mycket svenskt i ridningen och man tog hand om de flesta medaljerna.

Medaljfordelningen blev denna:

Nation	Guld	Silver	Brons	Poäng
Sverige	4	1	1	15
Tyskland	-	3	1	7
Frankrike	1	1	1	6
USA	-	-	1	1
Belgien	-	-	1	1

Flera länder hamnade utanför medaljskörden, bland andra Danmark och Ryssland.

Grefve C. Bonde, segrare i prisridning (258)

Carl Bonde (1872–1957) tog individuellt guld på hästen Ingo. Det var alltså dressyr som åsyftades

Det segrande svenska laget i prishoppning (270)

Detta är en variant på kort nummer 270, alltså samma numrering som det ovan men inte fotograferat på exakt samma plats.

7.6 Skytte

Gevärs- och pistolskyttet avgjordes vid Kaknäs på Djurgården och jaktskyttet på en bana vid Råstasjön i Solna. Den senare angiven som Ellenhill vid Råsunda. För svenskt vidkommande blev skyttet en stor succé. Till slut stod det klart vilka svenskar som skulle få ta upp kampen under OS. Före tävlingarna hade skjutbanorna vid Stora Skuggan varit tillgängliga för träningsskjutning och likaså skjutbanorna vid Kaknäs den 25–28 juni. Här var det skjutning från morgon till kväll.

Skytteveteranen Kamrer Swahn skjuter (35)

Några grenar var närmast främmande för svenskar och lockade få att försöka kvalificera sig till. I miniatyrgevär 50 meter använde sig en del av svenskarna vid uttagningarna av vanliga salongsgevär med öppna siktmedel.

Oscar Swahn är en legendarisk svensk idrottsman tack var att han tävlade i OS till det att han var drygt 72 år. Han var även uttagen till OS 1924 som 76-åring men tvingades lämna återbud på grund av sjukdom.

Oscar Swahn deltog i hjortskytte i tre OS: 1908, 1912 och 1920. Totalt tog han under sin olympiska karriär 3 guld, 1 silver och 2 brons.

Svenska skyttelaget. Skjutning med armégevär (3)

Det blev guld i det svenska laget med fritt gevär:
Carl Björkman (1869–1960)
Erik Blomqvist (1879–1956)
Mauritz Eriksson (1888–1947)
Hugo Johansson (1887–1977)
Gustav Adolf Jonsson (1879–1949)
Bernhard Larsson (1879–1947).
Det är oklart vem som är den sjunde mannen på bilden.

I denna tävling deltog sju länder och Sverige tog en klar seger: 5.655 poäng mot 5.605 för tvåan Norge. Danmark blev trea så man kan säga att det blev en nordisk triumf. Individuellt hade det två dagar före inte gått lika bra för svenskarna. Hugo Johansson var bäst som fyra.

Hrr Lundeberg, Toivonen och Alf Swahn, 2:a, 3:e 1:a pristagare i skjutning på löpande hjort (44)

Medaljörerna från vänster: Åke Lundeberg 1888–1939, Nestori Toivonen (1865–1927) var från Finland och Alf Swahn (1879–1931).

Sveriges lag, som öfverlägset vann hjortskjutningen (42)

Skyttarna är Per Olof Arvidsson (1864–1947), Oscar Swahn (1847–1927) Åke Lundeberg (1888–1939) och Alfred ”Alf” Swahn (1879–1931), som var son till Oscar.

Medaljfördelningen i skytte

	Guld	Silver	Brons	Poäng	
Sverige		7	6	4	37
USA		7	4	3	32
Storbritannien		1	4	4	15
Frankrike		2	-	-	6
Danmark		-	1	2	4
Ungern		1	-	-	3
Norge		-	1	1	3
Tyskland		-	1	1	3
Ryssland		-	1	1	3
Finland		-	-	2	2

Från skyttetävlingarna vid Kaknäs - vid lunchen (18)

Kaknäs på Gärdet var plats för flera av skyttetävlingarna och det blev tydligen en hel del samvaro.

Roddklubben 1912, andra pris i inriggad fyra (281)

I båten ingick Conrad Brunkman (1887–1925), Herman Dahlbäck (1891–1968), Ture Rosvall (1891–1977), William Bruhn-Möller (1887–1964) och Wilhelm (Willie) Wilkens (1893–1967)

7.7 Simning, simhopp, rodd

Rodd, simning, simhopp och vattenpolo ägde rum i Djurgårdsbrunnsviken där en simstadion enbart för OS hade byggts upp, alldeles mitt emot Skansen.

Sverige dominerade simhoppningen och vår första kvinnliga idrottsstjärna uppenbarade sig: Greta Johansson som blev den första svenska kvinnan att vinna ett OS-guld.

I rodd blev det ett svenskt silver. I simning och simhopp blev Sverige tvåa efter Tyskland med 3 guld, 4 silver och 3 brons. Tyskarna hade ett mer silver och ett mer brons än Sverige.

K. Adlerz, Hj. Johansson och J. Jansson, segrare i raka trampolin hopp (197)

Trippelseger för Sverige: Erik "Loppan" Adlerz (1892–1975), Hjalmar Johansson (1875–1957), Janne (Johan) Jansson (1892–1943)

Vera Thulin (217)

Vera Thulin (1893–1974) deltog i simingen där hon blev oplacerad på 100 m fritt med 1.44.0.

Adlerz, 1:sta pris i trampolin hopp (223)

Erik "Loppan" Adlerz (1892–1975) var en framgångsrik simhoppare med två OS-guld i Stockholm.

Hjalmar Johansson i raka hopp (88)

Hjalmar Johansson (1875–1957) tog silver i raka hopp och nådde alltså inte upp till lillasyster Gretas guld.

Greta Johansson, segrarinna i damernas raka hopp (202)

Margareta (Greta) Johanson (1895–1978) blev första kvinna att vinna ett OS-guld för Sverige.

”Sans Atout”, Sverige (293)

Svenskt silver i 8-meter för rorsman Bengt Heyman (1883–1942), Alvar Thiel (1893–1973), Herbert Westermarck (1891–1981), brodern Nils Westermarck (1892–1980), Eric Sandberg (1884–1966) och Harald Wallin (1887–1946).

”Nina” Sverige (298)

Nina var ingen svensk båt utan det var finnar som tävlade framgångsrikt – silvermedalj.

”Erna-Signe”, Sverige (314)

Silver i 12-metersklassen för Dick Bergström (1886–1952), rorsman Hugo Clason (1865–1935), Folke Johnson (1887–1962), Kurt Bergström (1891–1955), Iwan Lamby (1885–1970), Erik Lindqvist (1886–1934), Per Bergman (1886–1950), Nils Persson (1879–1941), Sigurd Kander (1890–1980), Hugo Sällström (1870–1951) och Carl Leopold Hellström (1864–1962).

7.8 Segling

Seglingarna ägde rum vid Nynäshamn och Sverige erövrade medalj i alla fyra klasserna: ett guld, två silver och ett brons. Norge kom tvåa med två guld och Finland trea med ett silver och två brons.

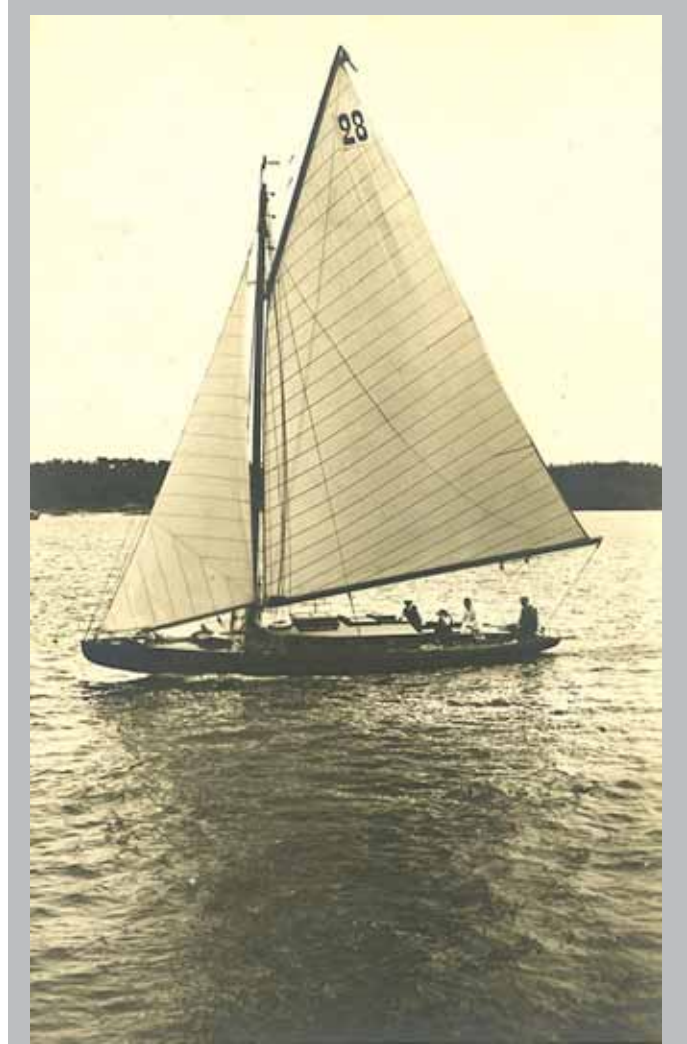
”Bohème”, Sverige (319)

Denna bild är tagen under de internationella kappseglingar KSSS arrangerade utanför Sandhamn i omedelbar anslutning till OS-seglingarna utanför Nynäshamn i juli 1912. Dessa internationella seglingar betecknas i KSSS seglingsprotokoll som ”olympiska”, trots att de inte var det. Det var alltså ingen båt i själva OS trots att det är ett ”OS-kort”.

”Kitty”, Sverige (305)

Guld i 10-meter för Filip Ericsson (1882–1951), rorsmannen Carl Leopold Hellström (1864–1962), Humbert Lundén (1882–1961), Herman Nyberg (1880–1968), Paul Isberg (1882–1955) Harry Rosenswärd (1882–1955), Erik Wallerius (1878–1967) och Harald Wallin (1887–1946)

”Tyr”, Sverige (312)

Tyr deltog i de internationella kappseglingarna i Nynäshamn och Sandhamn men inte i själva OS.

7.9 Andra sporter

Tennisturneringen inomhus avgjordes i början av maj medan utomhusturneringen startade 26 juni för att vara helt färdigspelad dagen före invigningen.

Fotbollen spelades från den 29 juni till 5 juli med spel på Östermalms IP, Tranebergs IP och Råsunda IP.

Av övriga idrotter kan nämnas brottning i Stadion, fäktning i tennishallen och cykel som genomfördes Mälaren runt.

Sveriges fotbollslag (13)

Sverige förlorade i åttondelsfinalen efter förlängning med 3–4 mot Holland och i tröstturneringen med 0–1 mot Italien.

Svensk fotboll var ganska stark ändå detta år 1912 då Djurgårdens IF tog sitt första SM-guld efter finalseger över Örgrytes IS (0–0 på Stadion, 2–2 Valhall och 3–1 i andra omspelsmatchen på Råsunda. Fem av spelarna i OS-laget kom från just Djurgårdens IF.

OS finalen spelades mellan Ungern - Österrike och det blev 3–0.

G.M. Lilliehöök, vinnaren i den moderna femkampen (165)
Gösta Malcolm Lilliehöök (1884–1974) blev kapten vid Svea artilleriregemente. Han blev av de fem första anställda i Radiotjänst.

De tio främsta länderna i OS i medaljligan

	Guld	Silver	Brons	Poäng
Sverige	24	24	16	136
USA	23	18	19	124
Storbritannien	10	15	16	76
Finland	9	8	9	52
Tyskland	5	13	6	47
Frankrike	7	4	3	32
Danmark	1	6	4	19
Norge	4	1	3	19
Sydafrika	4	2	-	16
Ungern	3	2	3	16

G.M. Lilliehöök, K.G. Åsbrink och D. de Laval, som vunno den moderna femkampen (162)

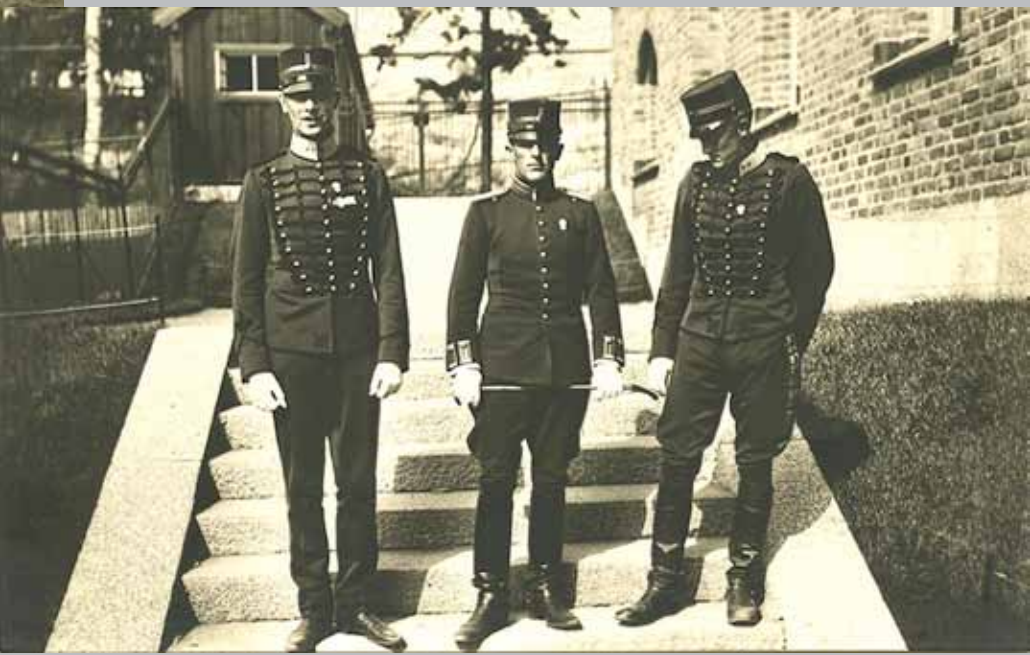
I den helt nykomponerade grenen dominerade Sveriges stort med de fyra främsta platserna. Det blev guld, silver respektive brons till Gösta Malcolm Lilliehöök (1884–1974), Karl Gösta Åsbrink (1881–1966) och Georg de Laval (1883–1970).

Lillehöök fick 27 poäng och vann tack vare sin jämnhet. Åsbrink fick 28 poäng och de Laval 30. Fyran Grönhagen fick 35 poäng. Amerikanen Patton – den under andra världskriget så kände pansargeneralen – blev femma följd närmast av ytterligare två svenskar.

Från Lawn Tennis tävlingarna. S. Fick, Sweden (25)

Sigrid Fick (1887–1979) är en av Sveriges mest framgångsrika tennisspelare med totalt 56 SM-titlar. I OS 1912 tog hon silver i mixed dubbel utomhus och brons i mixed dubbel inomhus.

G.M. Lilliehöök, K.G. Åsbrink och D. de Laval, som vunno den moderna femkampen (162)
Det är samma personer som på kortet ovan och samma nummer. Det skiljer lite i exponeringen då Laval tittar nedåt på denna bild. Totalt finns det drygt 30 kända varianter på OS-kort i denna serie.

Svenska Sångarförbundets konsert i Stadion (289)
Lördagen den 13 juli hölls sångarfesten i Stadion.

I anslutning till OS arrangerades en svensk sångarfest som samlade över 4.400 sångare. För festen hade anordnats en provisorisk sångarhall som förutom sångarna rymde 8.000 personer.

Festen varade i tre dagar. Det hölls två konserter i sångarhallen, en friluftskonsert på Skansen samt en i Stadion.

Det framfördes företrädesvis fosterländska sånger av dels den stora kören på 4.400 personer, dels av medlemmar från länssångarförbund som bestod av 200–800 sångare.

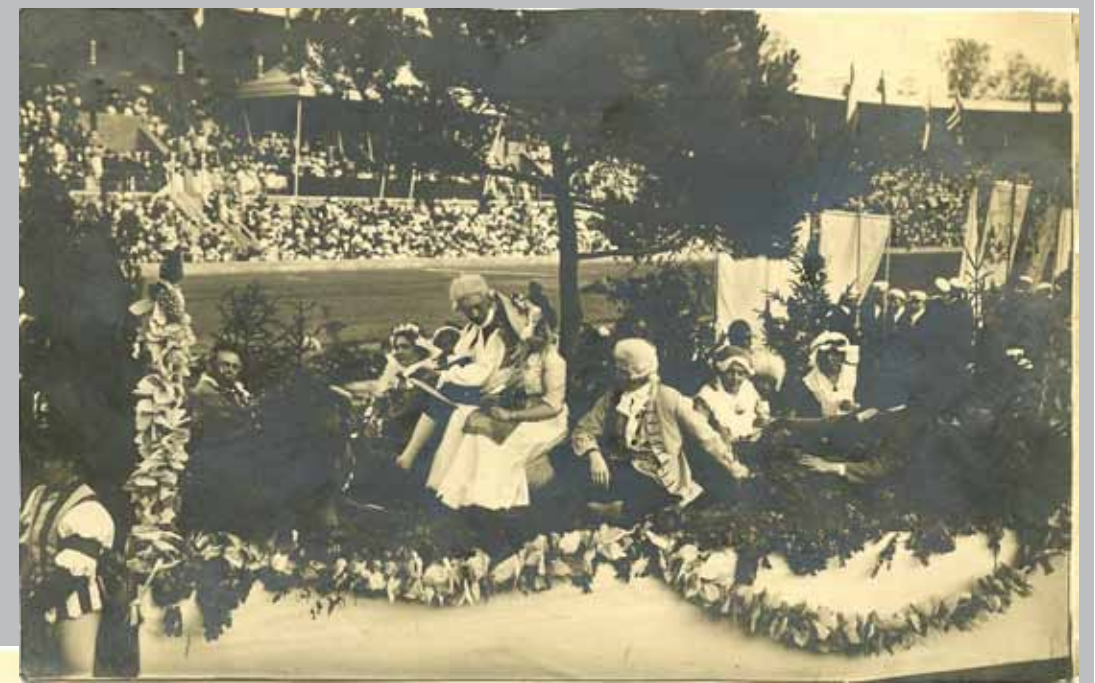
7.10 Sångarfest – tivoli

OS var inte bara liktydigt med tävlingar. Det hände mycket annars, både på OS-anläggningarna och ute på stan. Sångarfest, nöjesfält och stora fester hörde till.

Det var en rad officiella fester och en del av dem anordnades av de kungliga.

Den 6 juli hade kungen och drottningen ett garden-party i Logården på Slottet och den 16 juli bjöd de in till middag,

Kronprinsen bjöd in till två middagar på Slottet. Prins Wilhelm bjöd in till två fester.

Från Svenska Sångarförbundets konsert i Stadion. "Bellmanssången" (290)
En del i tre dagars sångarfest blev ett framträdande i Stadion.

Konserten på Stadion lockade 27.000 personer att lyssna och den föregick av ett stort sångarfesttåg i vilket 6.000 personer ingick.

I tåten gick grupper föreställande fosterländska sången, krigs-sången, kyrkosången och folkvisan samt grupper från varje län som visade upp sig på för varje län speciellt tema.

Konserten inleddes med en hyllning till kungen och drottningen varpå Svenska sångarförbundets ordförande talade. Det var självaste kronprinsen Gustaf Adolf som var denna ordförande.

Nöjesfältet "Olympia" (27)

Till förnöjelse fanns ett litet tivoli kallat Olympia och det låg inte så långt från Stadion. Platsen var invid Sturegatan i närheten av Värtan.

Här fanns en större restaurang, dansbanor, marionetteater, rutschbanor och andra enklare nöjesattraktioner.

Nöjesfältet besöktes av inte mindre än 350.000 personer.

Entrén till nöjesfältet var 25 öre och en avsevärd del av inkomsterna tillföll organisationskommittén för Olympiska Spelen.

Restauranten på nöjesfältet "Olympia" (26)
Korten från nöjesfälten hör till de som är svårast att finna i Granbergs OS-serie.

Restauranten på nöjesfältet "Olympia" (23)
Alldeles i närheten av Stockholms Stadion fanns det uppbyggda nöjesfältet.

8. OS i Stockholm – 24 guld och sedan...

Solskensolympiaden 1912 var över – det hade varit mycket varmt i juli – och det var dags att blicka mot 1916 i Berlin, som dock fick ställas in på grund av första världskriget.

Efter OS blev det skandal med Jim Thorpe som miste sina guld då han blev klassad som proffs. Det blev först postumt som han tilldelades sina guld igen.

1956 fick Sverige en del av ett OS då Australien inte kunde arrangera hästtävlingarna. Därför blev det Rytтар-OS på Stadion.

I mitten av 1980-talet väcktes frågan om ett olympiskt spel i Stockholm. Den 14 augusti 1996 sökte Sverige spelen åtta år senare, men den 5 september 1997 bestämdes att Aten skulle arrangera spelen 2004.

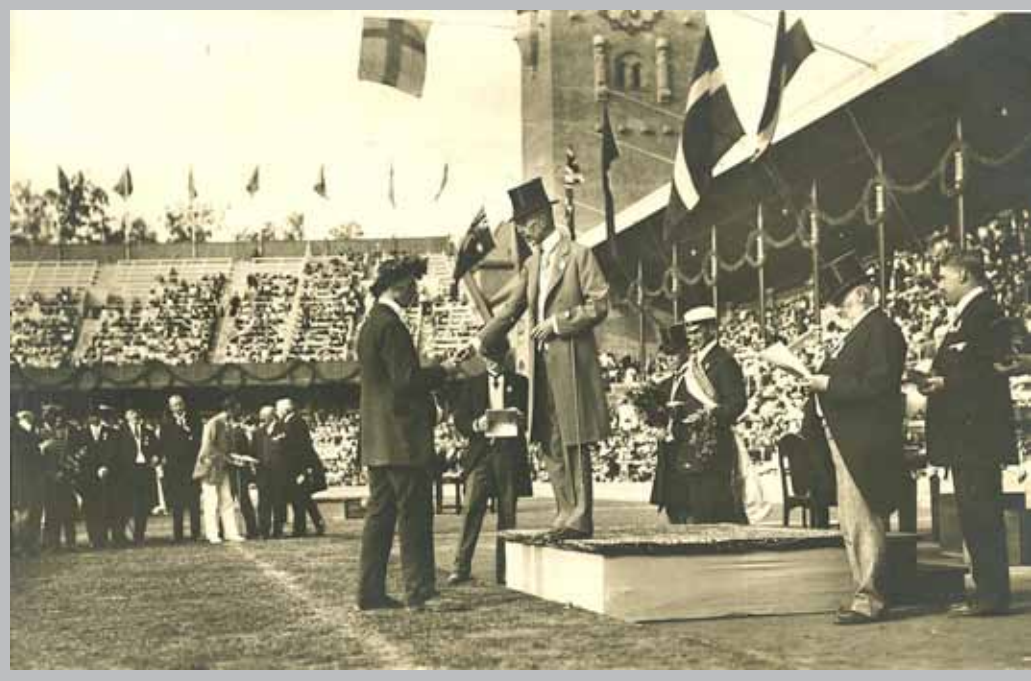
Kanske var det sista gången Stockholm sökte spelen...

Förutom att Stockholm sökt Sommar-OS 2004 har tre andra svenska städer ansökt om Vinter-OS: Göteborg 1984, Falun 1988 och 1992 samt Östersund 1994, 1998 och 2002.

Vi får nöja oss med att under hela 2012 firas 100-årsjubileet av Stadion och OS i Stockholm 1912. Det blir drygt 100 olika idrotts- och kulturevenemang i och runt Stockholm. Start skedde den 6 januari med isfestival på Östermalms IP. Solskensveckan och Stadionfesten i början av juni är andra höjdpunkter. För att inte tala om HUDEX 2012 i Haninge första i helgen av mars då två vykortsexponat kring OS 1912 kan beskådas varav detta är det ena.

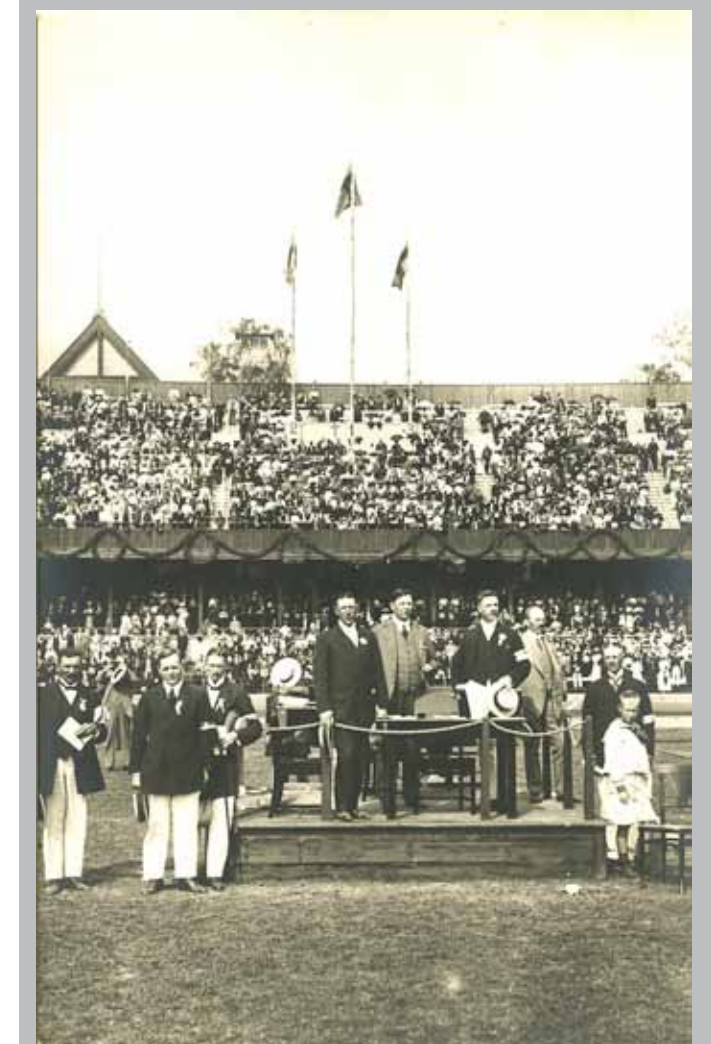
Alf Swahn vinnare av enkelskott skj. på löpande hjort (37)
De svenska skyttarna var en stor anledning till den stora medalj-skörden.

G. Lindblom mottager sitt 1:sta pris (230)
Gustaf "Topsy" Lindblom (1891–1960) vann tresteg och fick ta emot guldmedaljen av kungen. Noterbart är att kungen stod högst, helt naturligt för hur samhället var för 100 år sedan. Kungen var högst i rang.

J. Thorpe, segraren i fem- och tiokamp (238)
Han ansågs vara spelens störste idrottsman och ändå diskades han.

De tre svenska flaggorna i topp på en gång (176)
Svensk dominans och Sverige tog flest medaljer av alla länder.

C. Lomberg och H. Wieslander, tredje och andre i tiokampen (234)
Smålänningen Hugo Wieslander (1889–1976) tog guld vid olympiska sommarspelen 1912 i tiokamp efter att Jim Thorpe diskvalificerats för att han brutit mot amatörreglerna. År 1982 återinsattes Thorpe som delad guldmedaljör tillsammans med Wieslander av Internationella Olympiska Kommittén.
Charles Lomberg (1886–1966) hade en riktig stor framgång och det var just OS 1912.